

Центр миру, конверсії та зовнішньої політики України – неурядова організація, яка спеціалізується на дослідженнях у галузі міжнародної політики, оборони, політичного і соціального розвитку України, шляхів її інтеграції у європейське і світове співтовариство.

ЦМКЗПУ підготував і розповсюдив низку аналітичних доповідей (українською та англійською мовами) з наступних тем: «Досвід України в галузі прав національних меншин», «Соціально-економічний стан населення та потенціал конфліктів в Україні», «Проблеми Збройних сил, ВПК України та цивільного контролю за їх діяльністю», «Україна в сучасній архітектоніці європейської безпеки», «Шлях України до ЄС: погляд з України», «Відносини у трикутнику Росія-Білорусь-Україна», «Україна на перехресті світових міграційних потоків», «Український погляд на візову політику Європейського Союзу» та ін.

З 1997-2006 роках, завдяки підтримці Фонду ім. Фрідріха Еберта (ФРН) реалізовано проект «Моніторинг зовнішньої та безпекової політики України – Український монітор».

У 2001 році здійснено аналітичний проект «Сприяння реалізації ефективної політики кордонів України», в рамках якого проведено круглі столи: «Кордони Європи – кордони України: через спільні інтереси до спільної безпеки» та «Кордони України в системі національних інтересів».

У 2002-2003 роках Центр оприлюднив дослідження «Демократичні трансформації в процесі наближення до членства в НАТО: досвід країн-кандидатів для України» та виступив організатором 9-го етапу міжнародного дослідницького проекту «Розширений ЄС та Україна – нові відносини».

У 2003-2004 роках Центр брав участь у проекті «Моніторинг східних кордонів Польщі» (організатор - Фонд Стефана Баторія, Польща та Фонд Відродження, Київ).

Наприкінці 2004 року спільно з Центром Разумкова виконано дослідження «Нова зовнішня політика для нової України», де запропоновано систему заходів з метою удосконалення змісту та інструментів зовнішньої політики після демократичних змін в Україні.

Основні проекти Центру останніх років: «Регулювання трудової міграції – виклики для України» (2004-2005), «Зростання рівня поінформованості українських громадян щодо візової політики країн Європейського Союзу» (2006), «Довідник з питань європейської інтеграції» (2005-2006), «Подолання стереотипів та підвищення рівня якості висвітлення міграційних проблем в українських мас-медіа» (2006).

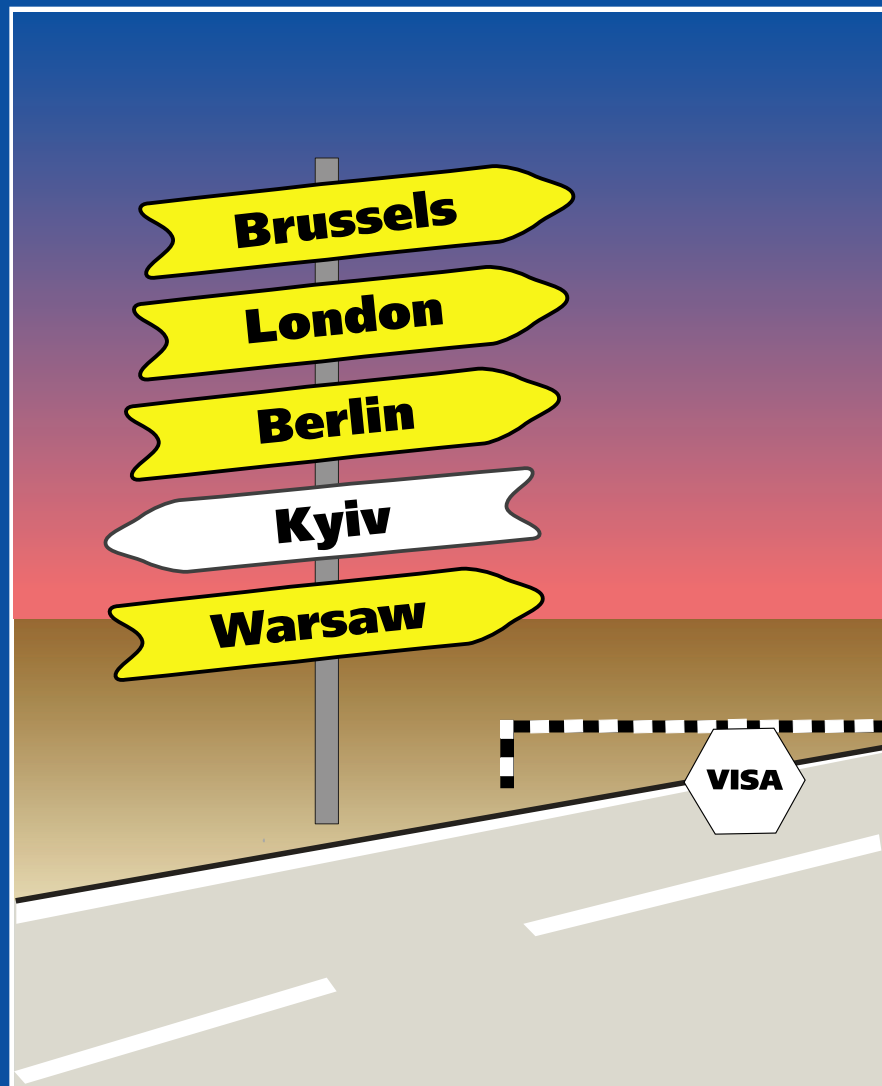
Спільно з організаціями-партнерами Центр з 2003 року підтримує у режимі щоденного оновлення інформаційно-аналітичний веб-сайт «Євроатлантична Україна» www.ea-ua.info

Серед партнерів ЦМКЗПУ – українські та іноземні дослідницькі центри, недержавні організації, посольства тощо. В Україні Центр активно співпрацює з Інститутом Євро-Атлантичного співробітництва, Українським Центром економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова, Фондом Демократичні ініціативи, Центром інформації та документації НАТО та іншими інституціями.

Результати досліджень доводяться до органів влади, включаючи Верховну Раду України, Секретаріат Президента України, Раду Національної безпеки і оборони України, Міністерство закордонних справ, до політичних лідерів в Україні та за кордоном.

Контакти:

Поштова адреса: Україна,
01034, м. Київ, вул. Володимирська 42. оф.21
Телефони: 380(44)238-68-43; 380(44)230-83-76
E-mail: sushko@cpcfpu.org.ua
<http://www.cpcfpu.org.ua>

**УКРАЇНА – ЄС:
на шляху до безвізового режиму**

Центр миру, конверсії та зовнішньої політики України

Україна – ЄС:
на шляху до безвізового режиму

Інформаційно-аналітичне видання

Київ - 2006

УДК 327(477)

ББК 66.6 (4УКР)

А У45

Видання присвячене аналізу шляхів досягнення Україною критеріїв безвізової країни у відносинах з Європейським Союзом. Сформульовано рекомендації для державних органів України щодо встановлення в перспективі безвізового режиму між Україною та ЄС. Оприлюднення Спільних консульських інструкцій ЄС допоможе вітчизняним державним інстанціям сформулювати бачення напрямів реформування української консульської та прикордонної політики у відповідності зі стандартами Європейського Союзу.

Україна – ЄС: на шляху до безвізового режиму

Інформаційно-аналітичне видання

Автори дослідження:

Сушко Олександр

Сушко Ірина

Переклад з англійської мови:

Левандовська Лілія

Видавництво та друк ТОВ «Вістка», наклад 1000 примірників.

Видання здійснене за підтримки Міжнародного фонду “Відродження”
(Європейська програма)

ISBN: 987-966-8875-04-5

© Центр миру, конверсії та зовнішньої політики України, 2006

Центр миру, конверсії та зовнішньої політики України

www.cpcfri.org.ua

Вул. Володимирська, 42, офіс 21.

Київ, 01034, Україна

Тел/факс: (044) 238 68 43

ЗМІСТ

Передмова	4
На шляху до безвізового режиму між Україною та ЄС	6
Спільні консульські інструкції Європейського Союзу (неофіційний переклад)	26

Передмова

Парафування Україною та Європейським Союзом Угоди про спрощення візового режиму (27 жовтня 2006 року) є другим кроком на шляху лібералізації руху осіб між Україною та ЄС (першим кроком було скасування Україною в односторонньому порядку візових вимог до громадян ЄС з 1 травня 2005 року). Преамбула згаданої угоди містить у собі згадку про те, що довгостроковою метою візового діалогу сторони визнають повне скасування візового режиму між Україною та ЄС. Таке визнання є безумовним успіхом української дипломатії.

В той же час жоден діючий двосторонній документ не визначає комплексу заходів, необхідних для досягнення вказаної мети. У внутрішніх, урядових документах України також немає вказівки на те, яким чином Україна планує досягати критеріїв, необхідних для зняття візових вимог з боку ЄС. Більше того, в Україні досі бракує прикладних досліджень, які б містили в собі рекомендації з цього питання.

Дана публікація певною мірою покликана розпочати заповнення вказаної прогалини. Аналітичний матеріал «*На шляху до безвізового режиму між Україною та ЄС*» містить в собі узагальнення інформації про безвізові критерії, що їх застосовує ЄС до третіх країн та шляхи досягнення цих критеріїв. Емпіричний матеріал дослідження спирається не лише на формальні вимоги ЄС до безвізових країн, але і на практичний досвід Болгарії та Румунії – країн, громадяни яких отримали право безвізового в'їзду на територію країн ЄС з 2002 року.

Публікація українською мовою *Спільних консульських інструкцій ЄС* здійснюється вперше. Цим документом нині, допоки не ухвалено Візовий Кодекс ЄС, керуються у своїй повсякденній практиці дипломатичні місії та консульські установи країн-членів ЄС при розгляді заявок

на отримання віз. На нашу думку, оприлюднення даного документу не лише надасть змогу прискіпливому візовому заявнику розібратись із особливостями відповідних процедур консульських установ ЄС, але й допоможе вітчизняним державним інстанціям сформулювати бачення напрямів реформування української консульської та прикордонної політики у відповідності зі стандартами Європейського Союзу.

Олександр Сушко

На шляху до безвізового режиму між Україною та Європейським Союзом

27 жовтня 2006 року Україна та Європейський Союз на саміті в Гельсінкі парафували угоду про спрощення візового режиму. Її скріпили підписами Комісар ЄС з зовнішніх зносин та політики сусідства Беніта Ферреро-Вальднер та міністр закордонних справ України Борис Тарасюк. Таким чином завершився майже річний переговорний процес, результати якого мають стати значним кроком на шляху до повного скасування візових вимог з боку ЄС до громадян України. Принаймні, у преамбулі до Угоди є твердження, згідно якого *«запровадження безвізового режиму для громадян України є довгостроковою перспективою»*. Отже, імплементацію даної Угоди слід вважати лише першим результативним кроком візового діалогу між Україною та ЄС, а перед українською дипломатією відкрито можливість не припиняти активних зусиль у даному напрямку.

Втім слід зазначити, що успіх зусиль України у подальшій лібералізації візового режиму з ЄС надалі залежатиме не лише від професійності дипломатів і переконливості аргументів, але й, більшою мірою, від здійснення Україною низки системних кроків, спрямованих на досягнення відповідності європейським критеріям безвізової країни. Ці критерії не є формальним списком умов – скоріше, практика їхнього застосування є доволі гнучкою, і залежить як від об'єктивних, так і від суб'єктивних факторів (до останніх, наприклад, відноситься, загальне сприйняття країни, що претендує на безвізовий статус, репутація її державних інститутів, імідж її громадян тощо). В той же час є й більш конкретні параметри, оцінка яких лягає в основу ухвалення рішень щодо надання права громадянам певної країни подорожувати територією країн ЄС без віз. Виконання цих параметрів залежить від злагодженої дії багатьох владних інстанцій, а не лише від МЗС. Насамперед

йдеться про міністерства внутрішніх справ, юстиції, праці, Державну прикордонну службу та інші урядові органи.

Аналізу цих параметрів та формулюванню відповідних рекомендацій для українського уряду присвячене дане дослідження. Одразу зазначимо, що перелік наших рекомендацій не є вичерпним, оскільки набуття статусу безвізової країни є елементом ширшої політики інтеграції, і, як правило, розглядається в комплексі «чотирьох свобод»: свободи руху товарів, послуг, капіталів та людей. При чому саме питання «четвертої свободи» - вільного руху людей – є найбільш чутливим, оскільки у значній мірі зачіпає питання суспільної безпеки та соціального добробуту країн ЄС.

Загалом набуття статусу безвізової країни у відносинах з ЄС залежить від успішності реалізації євроінтеграційного курсу України в цілому – від результативності внутрішніх перетворень в країні, які мають якісно вплинути на образ країни, сприйняття її здатності брати на себе та виконувати серйозні зобов'язання у різноманітних сферах, що являють спільний європейський інтерес.

Віза як інструмент безпеки

Поки що віза залишається вагомим інструментом, за допомогою якого країни усього світу намагаються захистити себе від неконтрольованої міграції та притоку небажаних осіб. Країни Європейського Союзу (як, власне, і Україна) застосовують візові вимоги до громадян більшості країн світу. Виняток становлять, як правило, благополучні країни, громадяни яких не являють масової міграційної загрози, або країни, з якими та чи інша держава має глибокі історичні зв'язки.

Різні країни світу вдаються до заходів з метою зменшення ризиків безпеки при видачі віз. Візи стають більш технологічними, а процедури прийняття рішень щодо видачі

віз – нерідко більш заплутаними, забюрократизованими і непрозорими. Ціна візової процедури постійно зростає. Наприклад, з 2007 року Європейський Союз, у зв'язку із запровадженням біометричних технологій, збільшив ціну шенгенської візи з 35 до 60 Євро (це підвищення ціни не стосується лише громадян Росії та України).

На думку багатьох експертів, віза як інструмент безпеки не в повній мірі відповідає тим сподіванням, які на неї покладаються. Наприклад, навіть жорсткі візові вимоги не можуть бути дієвим запобіжником проти проникнення міжнародної злочинності – адже більшість представників транснаціональних кримінальних угруповань, що затримуються на теренах ЄС, мають при собі справжні візи. Більшою мірою візові режими є перешкодою для подорожей пересічних громадян, які не мають достатнього досвіду та інформації щодо візових процедур (цій проблемі присвячене видання ЦМКЗПУ *«Український погляд на візову політику країн Європейського Союзу»*, 2006 р.). Тим не менше віза залишається інструментом, що активно використовується державами, отже єдиним виходом вирішення цієї проблеми на державному рівні є здійснення комплексної політики, якій присвячено даний аналіз.

В СРСР та похідних від нього державах, в країнах з тоталітарними та авторитарними режимами візова політика держав переважно будувалася на симетричному підході, коли візові вимоги застосовувались на взаємних засадах – незалежно від рівня реальних міграційних загроз. В той же час в інших частинах світу, в демократичних країнах вже тривалий час практикується інша філософія візової політики – візи вимагають лише від громадян тих країн, які знаходяться на значно нижчому рівні соціально-економічного розвитку, уряди яких не приділяють належної уваги захистові національного паспорту та не борються із корупцією у паспортних службах, не співпрацюють

достатньо в галузі громадської безпеки, міграцій, реадмісії, звідки спрямовуються значні потоки нелегальної трудової міграції а також міжнародної злочинності. Великого поширення в світі набули асиметричні візові режими, коли країни з нижчим рівнем розвитку не вимагають віз від громадян «багатих» країн, тоді як їхні власні громадяни все ще потребують віз для візитів у ці країни.

Останнім часом Україна вдалася до істотних кроків у напрямку відмови від посттоталітарних практик і скасувала візові вимоги стосовно громадян тих країн, які не породжують перелічених вище проблем. З 1 травня 2005 року було скасовано візові вимоги для громадян ЄС та Швейцарії, пізніше дана політика була поширена на громадян Канади, США, Японії, Австралії та низки інших «благополучних» країн.

В той же час очевидно, що для України, як і інших «візових» країн стратегічною метою є встановлення повноцінних безвізових режимів із заможними державами. Запровадження таких безвізових режимів – суверенне право відповідних країн, однак досвід цілої низки небагатих держав, в тому числі і європейських, свідчить, що здійснення системи необхідних заходів може привести, і приводить до скасування візових вимог.

Визначення країн, громадяни яких мають право подорожувати територією країн ЄС без віз

До підписання Шенгенських угод (1985 рік) кожна європейська країна самостійно визначала перелік «безвізових» країн. Уряди країн керувались при цьому переважно міркуваннями безпеки, а також наявністю специфічних історичних зв'язків. Наприклад, попри загалом невисокий рівень соціально-економічного розвитку країн Латинської Америки, Іспанія традиційно мала безвізовий режим із абсолютною більшістю цих країн, підкреслюючи

тим самим наявність особливої преференційної політики стосовно іспаномовних народів. Подібно до цього Португалія мала безвізовий режим із португаломовною Бразилією. Франція, хоч і не практикувала безвізового режиму стосовно своїх колишніх колоній, однак умови видачі віз у франкофонних країнах Африки були значно ліберальнішими, ніж в інших державах.

Запровадження норм Шенгену істотно обмежило можливість країн проводити самостійну візову політику. По-перше, постала необхідність узгодження списку безвізових та візових країн, адже із зняттям контролю на внутрішніх кордонах візитери до однієї з країн Шенгену автоматично отримували доступ і до всіх інших країн Угоди.

По-друге, постало питання визначення спільних критеріїв щодо внесення чи невнесення тієї чи іншої країни до безвізового списку у майбутньому. Перший спільний список, що поділяв треті країни на візові і безвізові, з'явився у 1993 році, напередодні практичного запровадження Шенгенської системи та зняття контролю на внутрішніх кордонах.

Шенгенське право, що з 1999 року є інтегральною частиною права Європейського Союзу (Амстердамська угода), нині включає в себе біля 3000 сторінок тексту, що охоплює питання процедур та умов надання віз, правил оформлення віз, консульської співпраці, обміну інформацією тощо¹. Одним із первинних і основоположних заходів в рамках Шенгенської системи стало формування двох списків:

¹ Шенгенське право не поширюється на Велику Британію та Ірландію, які досі проводять самостійну візову політику. Однак на практиці правом безвізового в'їзду до цих країн користаються громадяни тих самих держав, що внесені до «білого» списку ЄС. Деякі винятки з цього правила мають переважно тимчасовий характер. Наприклад, наприкінці 90-х років Велика Британія тимчасово відновила візові вимоги для громадян Словаччини у зв'язку з тим, що з території цієї країни відбувалася значна міграція осіб ромської національності, які намагались нелегально залишитись у Британії на постійне проживання.

- країн, громадяни яких не потребують віз для в'їзду на територію країн ЄС

та

- країн, громадяни яких потребують візи для в'їзду на територію країн ЄС

Вказані списки містяться у додатку №1 до Спільних консульських інструкцій, оприлюднених у даному виданні. Оскільки ми публікуємо текст Інструкцій без додатків (їх публікація переважила б дане видання) зазначимо, що обидва списки затверджені рішенням Ради ЄС у березні 2001 року (регуляція № 539/2001).

Список країн - нечленів ЄС, громадяни яких не потребують віз для візитів на територію ЄС включає в себе такі країни як *США, Японія, Австралія, Нова Зеландія, Південна Корея, Сінгапур, Канада, Нова Зеландія, Малайзія, Ізраїль, Бруней*. Велика група латиноамериканських країн, що є в даному списку, появою у ньому завдячують Іспанії та Португалії, яким при вступі до Шенгену було дозволено «втягти» з собою їхній власний безвізовий список: *Аргентина, Бразилія, Чилі, Мексика, Венесуела, Болівія, Гондурас, Панама, Уругвай, Парагвай, Коста-Ріка, Гватемала, Нікарагуа, Сальвадор*. Присутні у даному списку європейські країни, що не є членами ЄС: *Швейцарія, Андорра, Ватикан, Монако, Сан-Маріно, Хорватія*. Крім того, безвізові правила поширюються і на власників паспортів спеціальних адміністративних районів Китаю: *Гонконгу і Макао*.

На момент укладання списку (2001 рік) у ньому були присутні також країни, що тоді були кандидатами в ЄС, а нині є членами: *Польща, Чеська Республіка, Словацька Республіка, Словенія, Литва, Латвія, Естонія, Угорщина, Румунія, Болгарія, Мальта та Кіпр*. Загалом станом на 2001 рік цей «білий список» включав 43 країни та 2 території.

Поза списком знаходиться *Норвегія та Ісландія*, які,

не будучи членами ЄС, входять до Шенгенської зони і громадяни якої користуються усіма відповідними привілеями, в тому числі й безвізових подорожей в межах ЄС.

Всі інші країни світу, в тому числі й Україна, відносяться до іншого списку – країн, громадяни який потребують візи для в'їзду на територію держав-членів ЄС. У цьому «чорному» списку – 131 країна та 3 території.

Критерії віднесення країн до «білого» безвізового списку не є надто чіткими, однак основні параметри виголошувались Єврокомісією кожного разу, коли приймалася нова редакція списків (починаючи від першого Шенгенського списку 1993 року), а також при ухваленні рішень щодо включення чи виключення тієї чи іншої країни до даного списку.

Зокрема у параграфі 5 преамбули регуляції Ради ЄС №539/2001² говориться, що рішення щодо тих третіх країн, громадяни яких потребують віз, а також тих, що користуються безвізовим режимом, зумовлюються зваженою оцінкою в кожному конкретному випадку з допомогою великої кількості критеріїв, які стосуються нелегальної міграції, безпекової політики, відносин Європейського Союзу з третіми країнами, враховуються також наслідки для регіональних відносин.

Основними параметрами, за якими оцінюється готовність тієї чи іншої країни до безвізового статусу, Євросоюз вважає політику в галузі міграції, включаючи протидію нелегальній міграції, співпрацю в галузі реадмісії, стан політико-правової та технічної упорядкованості кордонів та ефективність охорони кордонів по всьому периметру, політику запобігання транскордонній злочинності, стан національної паспортної системи включно з рівнем корумпованості паспортних служб, рівень співпраці між міграційними та прикордонними службами та міністерствами внутрішніх справ.

Крім того, безвізовий режим може бути встановлений з певною країною як засіб підтвердження особливого роду

2 COUNCIL REGULATION (EC) No 539/2001 of 15 March 2001 listing the third countries whose nationals must be in possession of visas when crossing the external borders and those whose nationals are exempt from that requirement http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2001/l_081/l_08120010321en00010007.pdf

політичних відносин, наприклад у випадку, коли країну визнано офіційним кандидатом на вступ до ЄС³. Саме цей фактор відіграв важливу роль при ухваленні рішення щодо включення до безвізового списку Румунії та Болгарії, після того, як Рада ЄС у Гельсінкі у грудні 1999 року визнала ці країни кандидатами і розпочала з ними переговори про вступ. В той же час статус кандидата зовсім не означає автоматичного надання країні безвізового режиму: такий режим не поширюється на Туреччину, яка також є кандидатом з 1999 року та на Македонію, що отримала цей статус у 2004 році.

Неприємною новиною, що стала очевидною для України ще наприкінці 90-х років став той факт, що відтоді при розширенні ЄС і Шенгенської зони припинено практику, відповідно до якої нові країни-члени могли поширювати свої безвізові списки на весь ЄС чи принаймні зберігати право на преференційний візовий режим для третіх країн. Ми вже згадували про подібну практику, яка дозволила свого часу Іспанії та Португалії домогтися безвізового статусу для латиноамериканських країн. Однак в процесі підготовки до членства постсоціалістичних країн Центрально-Східної Європи Євросоюзом було визначено, що віднині всі нові члени мають у повній мірі імплементувати Шенгенське право і мають повністю узгодити свою візову політику із стандартами, що на той момент існували в ЄС, включно із «чорним» та «білим» списками. Отже, наприклад, країни Вишеградської групи, а також Румунія та Болгарія, які мали угоди про безвізовий режим з Україною, мусили скасувати цей режим в процесі підготовки до членства в Європейському Союзі.

³ Докладніше про це: Розширення Європейського союзу: вплив на відносини України з центральноєвропейськими сусідами / "ЄвроРегіо Україна" - К.: КІС, 2004.-С.302-310

Уроки для України в контексті досвіду Румунії та Болгарії

Визнання Болгарії та Румунії кандидатами до ЄС стало вагомим політичним фактором, що сприяв постановці до порядку денного питання про виключення цих країн із «чорного» списку країн, громадяни яких потребують візи для подорожей до Європейського Союзу.

Однак дане рішення Ради ЄС не стало автоматичною перепусткою цим Південно-Східним європейським країнам до «білого» безвізового списку ЄС.

І хоча Європарламент оперативно на початку 2000 року підтримав ініціативу щодо зняття візового режиму з Румунії та Болгарії, Єврокомісії та Раді ЄС знадобився понад рік для того, щоб ухвалити остаточне рішення. Рада ЄС на рівні міністрів юстиції та внутрішніх справ 30 листопада – 1 грудня 2000 року ухвалила позитивне для обох країн рішення, але до фактичного запровадження безвізового режиму минув ще один рік – з березня 2002 року громадяни цих двох країн отримали право безвізового в'їзду до країн Шенгенського простору.

Висновки Комісії з цього питання містяться в двох документах⁴, і спираються на ретельний аналіз ситуації у відповідних країнах згідно критеріїв, згаданих вище.

Законодавча база та адміністративна практика на кордонах по усьому їх периметру, включаючи візову політику. За цими параметрами оцінено ефективність прикордонних служб, технічного і технологічного стану кордонів, застосування покарань щодо осіб та організацій, які займаються створенням можливостей для нелегальної міграції, насамперед до країн-членів ЄС. Вказано на ступінь відповідності румунського та болгарського візового списку

4 COM (2001) 61F-I 5963/01. Proposal for a Regulation on visas--list of third countries: Report from the Commission to the Council regarding Bulgaria.

візовому списку країн ЄС. Далі ми зупинимось на окремих елементах, висвітлених у даних документах і визначимо, наскільки ті чи інші фактори притаманні українській ситуації, і наскільки вони можуть бути значущими для подальших зусиль Києва зі спрощення візового режиму з ЄС та у перспективі – його повному скасуванню.

Проблема уніфікації візової політики. У документах, що аналізують ступінь готовності Румунії та Болгарії до безвізового режиму з ЄС⁵, зазначено, що оскільки обидві країни ведуть переговори про членство в ЄС, то вони мають адаптувати свою візову політику до стандартів Євросоюзу. В той же час у даних країн не вимагалось запроваджувати візи до країн «чорного» списку негайно, як передумову для запровадження безвізового режиму з ЄС. Ця вимога висувалася лише у контексті набуття повного членства в ЄС. Обидві країни взяли на себе зобов'язання до набуття членства в ЄС запровадити візовий режим стосовно всіх країн, щодо яких Євросоюз застосовує такий режим. На практиці цей процес завершився лише з набуттям членства, коли в день формального вступу до ЄС 1 січня 2007 року Румунія запровадила візовий режим щодо громадян Молдови, а Болгарія – щодо громадян Сербії та Македонії.

Отже, хоча в процесі набуття безвізового статусу піддається аналізу ступінь відповідності візового списку країни стандартам ЄС, вимога повної адаптації європейських списків стає актуальною лише в момент набуття країною повного членства в ЄС. Таким чином можна передбачити, що під час обговорення перспектив безвізового режиму між Україною та ЄС Києву буде вказано на розходження між відповідними списками ЄС та України (Україна має безвізовий режим для громадян усіх, окрім Туркменістану, громадян країн СНД).

5 COM (2001) 61F-II 5963/01 ADD 1. Proposal for a Regulation on visas--list of third countries: intermediate report from the Commission to the Council report on visa issues (Romania).

Якби уряд України керувалася виключно міркуваннями прискорення процесу європейської інтеграції, а суспільство безболісно сприймало усі прояви даного процесу, готовність до запровадження віз для громадян країн СНД була б логічним кроком. Однак в умовах, коли понад 70% закордонних подорожей здійснюється громадянами України саме в напрямку країн СНД і таку ж питому вагу мають візити з країн СНД у структурі відвідин України іноземними громадянами, такий крок не буде позитивно сприйнятий суспільством, а уряд навряд чи візьме на себе відповідальність за такий непопулярний крок.

В той же час ані в рамках Європейської політики сусідства, ані в межах візового діалогу ЄС не буде висувати Україні вимоги узгодження візових списків, тобто, цього не станеться в середньостроковій часовій перспективі.

Допоки Україна не підійде впритул до набуття членства в ЄС, Євросоюз не вимагатиме від Києва уніфікації візової політики.

Враховуючи можливі часові рамки такого розвитку подій, зміст та логіку запровадженого ЄС візового діалогу з Російською Федерацією, Молдовою, і, в перспективі, з державами Південного Кавказу, який також, як і в українському випадку, включає в себе довгострокову мету скасування візових режимів з цими країнами, можна передбачати, що інтерес України до набуття членства в ЄС не стане перешкодою для збереження безвізового режиму поїздок між Україною та державами СНД, можливо, за винятком країн Центральної Азії.

Значно більш актуальними для України, на нашу думку, мають стати інші аспекти аналізу готовності відповідних держав до запровадження безвізового режиму з боку ЄС.

Наприклад, **технічні параметри паспортів**, запроваджених Румунією та Болгарією, повністю відповідали стандартам безпеки Європейського Союзу.

Для України дана проблема залишається актуальною. Адже, незважаючи на певний прогрес і запровадження у великих містах сучасних систем друку паспортів, в Україні зберігається ситуація, коли паспортні служби видають закордонні паспорти різних стандартів. Наприклад, у більшості районних центрів і навіть у деяких обласних центрах громадянам досі (станом на початок 2007 року) видають закордонні паспорти архаїчного стандарту із вклеєною фотографією, тоді як у Києві така технологія відійшла в минуле ще у 2001 році. Така ситуація не лише підриває авторитет служб, відповідальних за видачу паспортів, але й може створити проблеми для власників таких паспортів, адже Європейський Союз не перший рік розглядає (і щоразу, на щастя для українців, відкладає) питання про припинення допуску на свою територію громадян, що мають паспорти із вклеєною фотокарткою.

Незрозумілою залишається ситуація із запровадженням паспортів нового покоління, початок випуску яких було проанонсовано ще наприкінці 2004 року, однак пізніше даний проект було згорнуто.

Важливим завданням для України, з урахуванням досвіду сусідніх країн, має стати посилення **боротьби із зловживаннями у сфері видачі закордонних паспортів**. Протягом останніх років в Україні у цій сфері досягнуто значного прогресу: практика масової видачі паспортів через туристичні агентства та інших посередників припинена. Однак, витіснений у підпілля ринок посередництва, що пропонує прискорену або полегшену для клієнта процедуру отримання паспорта, все ще існує. Така практика не виключає можливості випадків «купівлі» паспортів, випуску де-юре справжніх, легітимних, але де-

факто фальшивих паспортів, які можуть засвідчувати певну особу під вигаданим ім'ям чи прізвищем.

Зарубіжні прикордонники і міграційні служби неодноразово затримували українських громадян, у яких при собі було декілька паспортів, наприклад, з різним написанням імені чи прізвища, або й загалом із різними прізвищами. Такі факти не додають авторитету національному паспорту і значно ускладнюють шлях України до безвізового режиму з ЄС, адже включення певної країни до «білого» безвізового списку засвідчує насамперед високий рівень довіри до національного паспорта (ідентифікаційної картки), і до органу, який відповідає за видачу даного документа.

Уряд України вже на даному етапі міг би розглянути питання про можливість запровадження, паралельно з паспортами, ідентифікаційних карток за європейським зразком, які б мали аналогічну юридичну силу, як і національний паспорт для виїзду за рубіж. Така практика була започаткована наприкінці 90-х років Румунією і Болгарією і, разом із запровадженням національного ідентифікаційного реєстру, сприяла адаптації їхніх паспортних систем до стандартів ЄС.

Наступним важливим аспектом аналізу досвіду Румунії та Болгарії є запровадження та застосування цими країнами **адміністративних та кримінальних покарань** за такі злочини як підробка документів (насамперед паспортів та ідентифікаційних карт), нелегальний перетин кордонів, і особливо, організація кримінального бізнесу із нелегального переправлення громадян на територію як даних країн, так і далі – в Євросоюз.

Крім того, від країн, що прагнуть стати у майбутньому членами ЄС, Брюссель вимагає ухвалення законодавства,

яке б визнавало, що порушення іміграційного законодавства будь-якої країни ЄС вважається в цій країні порушенням її національного законодавства, і встановлюються аналогічні покарання. Це означає, що однією із вимог в процесі переговорів про безвізовий режим може стати вимога про притягнення до кримінальної чи адміністративної відповідальності тих громадян України (або громадян третіх країн, якщо вони перебувають на території України), які порушили міграційне законодавство країн-членів ЄС.

Іншим елементом забезпечення відповідальності держави, що користується безвізовим режимом, за своїх громадян є механізм **репатріації**: держава має організувати процес та самостійно оплачувати витрати, пов'язані із поверненням на свою територію громадян, які перебували або працювали на території країн-членів ЄС нелегально і були затримані. У доповідях стосовно Румунії та Болгарії аналізується наявність та ступінь серйозності проблем, з якими стикаються країни ЄС в процесі репатріації громадян цих країн на їхню батьківщину.

У сфері **реадмісії**, що також традиційно відноситься до безвізового «пакету», Україна досягла значного прогресу, і нині знаходиться попереду Румунії та Болгарії у відповідний період. Станом на 2000 рік Болгарія мала двосторонні угоди про реадмісію із 10 з 15-ти країнами-членами ЄС, а також з шістьма іншими країнами.

Здобутки України є більш системними та завершеними. 27 жовтня 2006 року Україною парафована Угода про реадмісію з Євросоюзом (одночасно з Угодою про спрощення візового режиму), а у грудні аналогічна Угода підписана з Російською Федерацією. Таким чином Україна впритул наблизилась до формування навколо себе «реадмісійного простору»,

що передбачає взаємну відповідальність держав регіону за повернення нелегальних мігрантів з третіх країн на батьківщину.

Фактично Україна в більшій мірі відповідає критеріям ЄС у сфері реадмісії, аніж Румунія та Болгарія у 2000 році, але з точки зору дипломатичного торгу має менший простір для маневру – адже деяким країнам Центрально-Східної Європи свого часу фактично вдавалося «обмінювати» Угоду про реадмісію на Угоду про безвізовий режим з ЄС. Україна ж використала цей інструмент з метою отримання лише спрощеного візового режиму.

Нині перед Україною, після завершення ратифікаційних процедур, стоїть завдання ефективної імплементації Угод про реадмісію як з ЄС, так і з Росією. Оцінка успішності співпраці України та ЄС у даній сфері у контексті подальшого візового діалогу буде здійснюватися у практичній площині – наскільки ефективною буде реалізація підписаних угод, наскільки уряд виявиться спроможним виконувати на практиці міжнародні зобов'язання, що випливають з Угоди про реадмісію.

Окремим пунктом оцінки стану готовності до безвізового режиму є ступінь готовності прикордонних служб визначати **відповідність подорожніх документів** транзитних пасажирів вимогам країни-призначення, в даному разі, країни-члена ЄС. Україна, як Румунія та Болгарія, не впливає на міграційні правила ЄС та список необхідних для перетину кордону ЄС документів. Однак прикордонні та міграційні служби мають бути поінформовані про такі правила і бути готовими не допускати на свою територію громадян, які декларують мету як транзит до ЄС, однак при цьому не володіють документальними підставами для цього (наприклад, не мають діючої візи країна-члена ЄС).

Політико-правове та інфраструктурне оформлення кордонів залишається проблемним питанням для України в значно більшій мірі, ніж для Румунії та Болгарії, які станом на 2000 рік мали загалом впорядкований кордон по усьому периметру.

Україна не зможе поставити питання про безвізовий режим у відносинах з ЄС допоки не завершиться процес **делімітації та демаркації кордонів** з Росією, Білоруссю та Молдовою, а також поки ці кордони не будуть **ефективно облаштовані** - оснащені достатньою кількістю сучасних пунктів пропуску із відповідними технічними засобами та ресурсним забезпеченням, і поки можливості перетину цих кордонів поза межами пропускних пунктів не будуть суттєво обмежені ефективними діями прикордонної служби.

Протягом останніх років Україна покращила загальну ситуацію у цьому питанні: триває демаркаційний процес з Молдовою (ускладнений наявністю придністровської проблеми), розпочато переговори про демаркацію сухопутного кордону з Російською Федерацією, настійливо ставиться питання про демаркацію кордонів з Білоруссю. Збільшено кількість прикордонних застав на кордоні з Російською Федерацією, їхня щільність наближується до щільності розташування застав на західному кордоні України. Втім цей процес є далеким від завершення.

З 1 грудня 2005 року Євросоюз розпочав спеціальний проект з надання допомоги Україні та Молдові у прикордонних питаннях: розпочато роботу Місії ЄС із надання допомоги у прикордонних питаннях (EUBAM). Діяльність місії скеровано на покращення ефективності протидії транскордонній злочинності, контрабанді та незаконним перетинам кордону між Україною та Республікою Молдова. Особливої значущості Місії надає

її присутність на придністровській ділянці спільного кордону, яку неспроможні контролювати прикордонні служби Молдови. Офіс місії розташований в Одесі. Подібний досвід є першим не лише в українській, але і в європейській практиці і, безумовно, є позитивним прикладом співпраці з питань охорони кордону та зміцнення організаційної спроможності прикордонних та митних служб.

Тим не менше, відкритий, недостатньо облаштований стан кордонів з пострадянськими країнами, через які на територію України потрапляє велика кількість нелегальних мігрантів з третіх країн, які у переважній більшості потім намагаються потрапити до ЄС, є однією з найбільших перешкод прагненням України отримати від ЄС статус безвізової країни.

Безвізовий режим з ЄС неможливий також без корекції політики надання **громадянства**. Свого часу Європейський Союз вказував Румунії на невідповідність практики масової видачі румунських паспортів громадянам сусідніх держав (Республіки Молдова та України), що проживають на територіях, які входили до складу Румунії до 1940 року. Як наслідок, Румунія внесла корективи у національне законодавство з питань громадянства, ускладнивши процедури для потенційних набувачів румунського паспорта. Видача таких паспортів на теренах Молдови та України перестала носити масовий характер.

Україна також зіштовхнеться з подібною проблемою, якщо продовжуватиме існуючу практику масового надання українського громадянства жителям придністровського регіону Молдови.

Співпраця на рівні органів внутрішніх справ, органів безпеки, міграційних та прикордонних служб є невід'ємною

складовою заходів зі **зміцнення довіри** між відповідними органами України та ЄС. Більш регулярний **обмін інформацією** сприятиме, зокрема, більш ефективному виявленню небажаних осіб при спробі перетнути кордон України.

Сторонам необхідно ширше застосовувати практику спільного контролю на міжнародних пропускних пунктах між Україною та усіма чотирма сусідніми країнами-членами ЄС. Для розвитку співпраці відповідних служб та зміцненню довіри між ними можуть використовуватись ресурси, що виділяються ЄС в рамках Інструменту Європейської політики сусідства (ENPI), починаючи з 2007 року.

Обов'язковим елементом оцінки з боку ЄС готовності певної країни до безвізового режиму є аналіз заходів, до яких вдається відповідний уряд з метою **роз'яснення своїм громадянам законних умов перебування та працевлаштування на території ЄС**. Перехід до безвізового режиму тягне за собою значне збільшення поїздок громадян країн-сусідів до ЄС, отже зростання рівня поінформованості про реальні права і обов'язки відвідувачів сприяє уникненню небажаних наслідків, таких як перебільшення максимального терміну перебування (90 днів), нелегальна праця тощо, які, у випадку масовості, можуть поставити під сумнів доцільність застосування безвізового режиму до відповідної країни. В Румунії та Болгарії за сприяння урядів проводилися інформаційні кампанії, що роз'яснювали громадянами межі їхніх прав у контексті безвізового режиму. В Україні, з огляду на поточну ситуацію, більш актуальною була б кампанія, спрямована на роз'яснення легальних можливостей працевлаштування в окремих країнах Європейського Союзу.

Отже, **основними рекомендаціями** для уряду України з метою ефективного продовження візового діалогу з ЄС та скасування візового режиму в перспективі є наступне:

- Продовжувати практику асиметричної візової політики, надаючи громадянам ЄС право безвізового в'їзду на територію України;
- Перейти до єдиного, сучасного і технологічно захищеного стандарту закордонного паспорта громадянина України;
- Активніше боротися з корупцією та тіньовим ринком послуг у сфері видачі закордонних паспортів;
- Розглянути можливість запровадження ідентифікаційної картки європейського стандарту як документа, що дозволяє виїзд за кордон на рівні із паспортом;
- На взаємній основі із РФ та Білоруссю перейти до практики перетину кордонів виключно за міжнародними стандартами паспортів та/або ідентифікаційних карток після їх запровадження;
- Поступово запроваджувати європейські стандарти візової політики як в її технологічній, організаційній частині, так і в галузі консульської співпраці з відповідними службами європейських держав з метою спільної протидії допуску небажаних осіб;
- Здійснювати заходи зі зміцнення довіри між Україною та країнами ЄС на рівні органів внутрішніх справ, органів безпеки, міграційних, консульських та прикордонних служб;
- Внести зміни у законодавство з метою приведення системи покарань за сприяння нелегальній міграції та транскордонній злочинності у відповідність із нормами ЄС;

- Завершити процес договірно-правового оформлення кордонів України по всьому периметру (делімітацію та демаркацію);
- Покращувати прикордонний контроль, особливо з країнами СНД, розвивати інфраструктуру пунктів пропуску, використовуючи для цього інструменти, в тому числі й фінансові, Європейської політики сусідства;
- Продовжувати співпрацю з ЄС у форматі Місії з надання допомоги у прикордонних питаннях Україні та Молдові;
- Забезпечити ефективну імплементацію угод про реадмісію з ЄС та РФ, передбачити для цього необхідне бюджетне фінансування;
- Своєчасно здійснювати репатріацію громадян України, які порушили правила міграційного законодавства ЄС і щодо яких було ухвалене рішення про депортацію;
- Внести корективи в існуючу практику надання громадянства, уникати масового надання громадянства України на територіях іноземних держав, насамперед, у придністровському регіоні Молдови;
- Ширше застосовувати практику спільного контролю на міжнародних пропускних пунктах між Україною та усіма чотирма сусідніми країнами-членами ЄС;
- Проводити інформаційні кампанії з метою роз'яснення громадянам України законних умов перебування та працевлаштування на території ЄС.

КОНСУЛЬСЬКІ ІНСТРУКЦІЇ З ВІЗОВИХ ПИТАНЬ ДЛЯ ДИПЛОМАТИЧНИХ МІСІЙ ТА КОНСУЛЬСЬКИХ УСТАНОВ⁶ (2002/С 313/01)

ВСТУП

До Спільних консульських інструкцій, затверджених Виконавчою Комісією, призначеною Конвенцією, відповідно до Шенгенської угоди від 14 червня 1985 року. Текст Спільних Консульських Інструкцій подається нижче та включає всі доповнення на даний час.

СПІЛЬНІ КОНСУЛЬСЬКІ ІНСТРУКЦІЇ

з візових питань для дипломатичних місій та консульських установ Сторін Договору

умови, що регулюють видачу стандартних віз, дійсні на території усіх Сторін Договору.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Межі дії

Наступні загальні положення, на основі положень Частини 3 (розділ 1 та 2) Конвенції, відповідно до Шенгенської угоди від 14 червня 1985 року між урядами держав Економічного Союзу Бенілюкс, Федеративної Республіки Німеччини та Французької Республіки щодо поступового скасування перевірок на їх спільних кордонах (далі-Конвенції), укладеної в Шенгені 19 червня 1990 року і до якої приєдналися Італія, Іспанія, Португалія, Греція та

⁶ Текст Спільних консульських інструкцій наводиться в даному виданні повністю, але без додатків. Повний оригінальний текст документу із додатками можна отримати англійською мовою в мережі Інтернет: http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2002/c_313/c_31320021216en00010096.pdf

Австрія, стосуються розгляду візових заявок на візити, які не перевищують трьох місяців, включаючи транзитні візи, дійсні на території всіх країн-Сторін Договору.

Візи для візитів, що перевищують трьохмісячний термін, повинні бути національними візами та надавати право заявнику проживати на території тієї країни. Тим не менше, такі візи нададуть право їх власникам здійснювати транзит через території інших Сторін Договору з метою в'їзду на територію Сторони Договору, яка видала візу, крім випадків, якщо вони не виконали умови в'їзду, зазначені у Статті 5(1) (a), (d) та (e), або вони перелічені у національному списку небезпечних осіб тієї Сторони Договору, на територію якої вони подають запит щодо транзиту.

2. Визначення та типи віз

2.1. Стандартні візи

Це - дозвіл або рішення, оформлене як наліпка, прикріплена Стороною Договору до паспорту, проїзного документу або іншого документу, яке надає власнику право перетинати кордон. Дозвіл надає право іноземцям, відповідно до візових вимог, перебувати на зовнішньому кордоні Сторони Договору, яка видала візу, або іншої Сторони Договору та подавати запит, залежно від типу візи, на транзит чи дозвіл на проживання, у випадку, якщо були дотримані інші умови транзиту чи в'їзду. Наявність стандартної візи не надає автоматичного права на в'їзд.

2.1.1. Транзитні візи аеропортів

Такий тип візи надає право іноземцям, які зобов'язані мати таку візу, пройти міжнародну транзитну територію аеропортів без фактичного в'їзду на державну територію відповідної країни, під час зупинок чи трансферу між двома

частинами міжнародного польоту. Вимога мати таку візу є винятком у загальному праві на транзит без візи через міжнародну транзитну територію, згадану вище.

Громадяни країн, зазначених у Додатку 3⁷ та особи, які не обов'язково є громадянами тих країн, але які володіють документами, виданими владою тих країн, зобов'язані мати такий тип візи.

2.1.2. Транзитні візи

Така віза надає право іноземцям, які подорожують з однієї країни, яка не є членом Договору, до іншої, перетинати територію Сторін Договору.

Така віза дозволяє власнику перетнути кордон один, два або, у виняткових випадках, декілька разів, за умови, що транзит не буде перевищувати терміну в п'ять днів.

2.1.3. Короткострокові або туристичні візи: візи для багаторазового в'їзду

Така віза надає право іноземцям, які прагнуть в'їхати на територію Сторін Договору з будь-яких причин, крім імміграції⁸, на тривалий візит чи декілька візитів, тривалість яких не перевищує три місяці, після піврічного терміну з дати першого в'їзду. Зазвичай така віза може видаватись для одно- чи багато разового в'їзду.

У такому випадку іноземцям, яким потрібно часто подорожувати до однієї або декількох країн Шенгенського Договору, наприклад, у справах, короткострокові візи можуть бути видані для декількох візитів, за умови, що загальна тривалість таких візитів не перевищує трьох місяців протягом будь-якого піврічного терміну. Така віза

⁷ У Додатку 3 перелічені наступні держави: Афганістан, Бангладеш, Демократична Республіка Конго, Еритрея, Гана, Іран, Ірак, Нігерія, Пакистан, Сомалі, Шрі-Ланка. Громадяни інших країн, в тому числі України не зобов'язані мати транзитну візу для перебування у транзитній зоні аеропортів (від упорядника).

⁸ Імміграція – в'їзд до певної країни на постійне проживання

для багаторазового в'їзду може бути дійсна протягом року, і у виняткових випадках більше, ніж один рік, для певних категорій громадян. (див. пункт V(2), (2.1) .

2.1.4. Групові візи

Це - транзитна віза або віза, обмежена щонайбільше до тридцяти днів, яка може бути прикріплена до групового паспорту, крім випадків, в яких законодавство передбачає інші умови, та видана групі іноземців, сформованій до моменту прийняття рішення щодо віз, за умови, що учасники групи в'їдуть в країну, перебуватимуть на її території та покинуть країну як одна група.

Групові візи можуть бути видані групам людей кількістю від п'яти до п'ятдесяти осіб. Особа, відповідальна за групу, повинна мати власний паспорт та, якщо потрібно, індивідуальну візу.

2.2. Довгострокові візи

Візи для візитів тривалістю більше, ніж три місяці, повинні бути національними візами, виданими однією з Держав Членів Договору відповідно до національного законодавства.

Проте, такі візи повинні, на період не більше, ніж 3 місяці від початкової дати терміну дії, бути дійсними одночасно як стандартні короткострокові візи, за умови, що їх видали за загальними вимогами та прийнятими критеріями згідно з відповідними положеннями Частини 3, розділу I вищезазначеної Конвенції; та за умови, що їх власники виконують вимоги в'їзду, які зазначені у Статті 5(1) (a), (c), (d) та (e) Конвенції та відтворені у Частині IV даних Інструкцій.

В іншому випадку такі візи просто надають право їх власникам на транзит через території інших Сторін Договору з метою в'їзду на територію Держави Члена Договору, яка видала візу, за винятком випадків, коли власники віз не виконують умови в'їзду, зазначені у Статті 5(1)(a), (d) та (e) або входять до списку загроз Держави

Члена договору, через територію якої вони бажають отримати дозвіл на транзит.

2.3. Візи з територіально обмеженою дією

Така віза прикріплюється у виняткових випадках до паспорту, проїзного документу або іншого документу, який надає власнику право перетинати кордон, де візит дозволений тільки на державній території однієї чи більше Сторін Договору, за умови, що і в'їзд і виїзд проходять через територію даної чи даних Сторін Договору (частина V(3) даних Інструкцій).

2.4. Візи, що видають на кордоні⁹

II. ВІДПОВІДАЛЬНА ДИПЛОМАТИЧНА МІСІЯ АБО КОНСУЛЬСЬКА УСТАНОВА

Іноземці, які відповідають візовим вимогам та які бажають в'їхати на територію Сторони Договору, зобов'язані подати заявку на візи у візовому відділі відповідної дипломатичної місії або консульської установи.

1. Визначення відповідальної Держави

1.1. Держава, відповідальна за рішення щодо візової заявки.

Наступні сторони є відповідальними за розгляд візових заявок на короткострокові або транзитні стандартні візи:

(а) - Сторона Договору, на території якої визначений єдиний чи основний пункт призначення візиту.

За жодних умов транзитна Сторона Договору не може вважатись країною основного пункту призначення.

Дипломатична місія чи консульська установа, до якої

⁹ У виняткових випадках короткострокові або транзитні візи можуть бути видані на кордоні, відповідно до пункту 5 частини II.

подавалась візова заявка, вирішить у кожному випадку, яка Сторона Договору є основним пунктом призначення, враховуючи в своїй оцінці всі факти, зокрема мету візиту, маршрут та тривалість візиту чи візитів. Розглядаючи дані факти, місія чи установа повинен звернути особливу увагу на розгляд додаткових документів, поданих заявником, і особливо на основну причину чи мету візиту, якщо один чи більше пункти призначення є прямим чи вихідним результатом іншого пункту призначення.

- місія чи установа повинні звернути увагу на найдовший візит, коли жоден пункт призначення не є прямим чи вихідним результатом іншого пункту призначення; коли візити є однакової тривалості, перший пункт призначення буде визначальним фактором;

(b) - Сторона Договору першого в'їзду, якщо Сторона Договору основного пункту призначення не може бути визначена.

Стороною Договору першого в'їзду буде та Держава, зовнішній кордон якої заявник перетинає з метою в'їзду до Шенгенської зони після того, як перевірили його документи.

- якщо Сторона Договору першого в'їзду не вимагає візи, не обов'язково видавати візу і, крім випадків, якщо вона видає візу добровільно за згодою заявника, відповідальність переноситься на Сторону Договору першого в'їзду або транзиту, яка вимагає візу¹⁰;

- розгляд візових заявок та видача віз з обмеженим територіальним строком дії (обмеженим до території однієї Сторони Договору або до території Держав Бенілюксу) повинна бути відповідальністю залученої Сторони чи

¹⁰ Такі випадки на практиці нині трапляються рідко, оскільки у Сторін Договору є спільні візові списки. Винятком можуть бути випадки, яким присвячено Додаток 2 до цих Інструкцій (не подається у даній публікації) коли окремі країни застосовують різні пільги для власників дипломатичних чи службових паспортів з різних країн (від упорядника).

Сторін Договору.

1.2. Держава, яка представляє відповідальну Державу

(а) Якщо держава, визначена відповідальною за Статтею 12 Шенгенської Конвенції, не має дипломатичної місії або консульської установи в даній країні, стандартна віза може бути видана місією чи установою Сторони Договору, яка представляє інтереси відповідальної держави. Віза видається від імені Сторони договору, яка є представленою за попереднім дозволом і, якщо необхідно, після консультацій із органами центральної влади. Якщо одна з країн Бенілюксу представлена місією чи установою, вона повинна автоматично представляти інші Держави Бенілюксу.

(б) Якщо відповідальна Держава має дипломатичну місію чи консульська установа у столиці країни, але не на території, де подавалась заявка, та якщо одна чи більше інших Сторін Договору не має місії чи установи, віза може бути видана іншою Стороною Договору, яка представляє відповідальну Державу, за умови, що існує особлива угода щодо представлення між відповідними Сторонами Договору і така дія узгоджена з умовами зазначеної угоди. Це може відбутись у виняткових випадках та тільки в країнах, які займають велику територію.

(с) Відповідно до положень, зазначених у (а) та (б), саме заявник на візу повинен вирішувати в будь-якому випадку, чи звертатись до дипломатичної місії чи консульської установи, яка представляє відповідальну Державу чи безпосередньо до місії чи установи відповідальних Держав.

(д) Підгрупа, відповідальна за візи, повинна скласти оглядовий проект узгоджених договорів щодо представлення та регулярно їх переглядати.

(е) Процедура видачі Шенгенських віз у країнах, не членах Договору, в яких представлені не всі держави Шенгену, повинна базуватись на таких принципах:

- правила репрезентації повинні стосуватись розгляду заявок на стандартні транзитні візи аеропортів, транзитні візи та короткострокові візи, видані відповідно до Шенгенської Конвенції та згідно Спільних Консульських Інструкцій. Держава, яка представляє іншу, зобов'язана виконувати положення Спільних Консульських Інструкцій якнайшвидше в процесі видачі власних віз такої ж категорії та з однаковим терміном дії;

- в окремих випадках, як це чітко зазначено у двосторонніх угодах, правила представлення не будуть застосовуватись до віз, виданих з метою оплачуваної роботи чи діяльності, яка вимагає попередній дозвіл від Держави, в якому така діяльність буде проводитись. Заявник повинен звернутись до уповноваженої консульської установи Держави, де буде проводитись діяльність;

- Держави Шенгенського Договору не зобов'язані забезпечувати своє представлення з візових питань у кожній країні, яка не є членом Договору. Вони можуть вирішити, що у певних країнах-не членах Договору візові заявки чи заявки на особливий тип візи повинні бути зроблені у постійно діючій консульській установі чи дипломатичній місії Держави, яка є основним пунктом призначення;

- дипломатичні місії та консульські установи повинні бути повністю відповідальні за визначення ризику нелегальної міграції відповідно до візової заявки;

- держава, яку представляють, візьме відповідальність за запити щодо притулку, зроблені власниками віз, в яких візовий штамп вказує на те, що її видали у Державах, що представляють інші, від імені представлених Держав,

- в окремих випадках двосторонні угоди можуть обумовлювати те, що візові заявки від певних категорій іноземців можуть бути подані Державою, що представляє іншу, до органів влади Держави, яку власне представляють. У такій заявці основний пункт призначення розташований чи перенесений до постійного консульського представництва даної Держави. Категорії, які підпадають під даний пункт, повинні бути визначені письмово (якщо необхідно, для кожної дипломатичної місії чи консульської установи). Буде вважатись, що віза була видана за згодою представленої Держави відповідно до Статті 30(1) Шенгенської Конвенції;

- двосторонні угоди можуть бути доповнені з часом на основі рішень, прийнятих кожною з Держав щодо заявок на притулок, поданих у певний період часу власниками віз, виданих у межах представлення та на основі іншої інформації, що стосується видачі віз. Договір також може бути підписаний щодо відмови від представлення стосовно певних дипломатичних місій чи консульських установ;

- представлення повинно стосуватись тільки контексту видачі віз. Іноземці, які не можуть подати заявку на візу через неспроможність надати достатньо доказів того, що вони виконають усі відповідні умови, повинні бути поінформовані про те, що вони можуть подати заявку на візу у постійній консульській установі чи дипломатичній місії Держави Шенгенського Договору, до якої належить пункт їх призначення,

- правила представлення можуть удосконалюватись в результаті розвитку програмного забезпечення, що дасть змогу консульським установам та дипломатичним місіям, які виконують представлення, надавати консультації органам центральної влади представленої Держави без вагомих додаткових зусиль;

- перелік правил подання стосовно видачі Шенгенської

візи у країнах-не членах Договору, у яких представлені не всі Держави Шенгенського Договору, повинен бути поданий до Центральної Групи для визнання поправок до нього, зроблених за допомогою угоди між відповідними Державами Шенгенського Договору.

2. Візові заявки, які вимагають консультацій із державними органами центральної влади чи влади однієї чи більше Сторін Договору відповідно до Статті 17(2)

2.1. Консультації із державними органами центральної влади

Дипломатична місія чи консульська установа, яка розглядає заявку, повинна мати дозвіл від власної центральної влади, а також консультиватись з нею чи інформувати її про рішення, який вона планує прийняти у кожному випадку, відповідно до домовленостей та строків, викладених у державному законодавстві та практиці.

2.2. Консультації із органами центральної влади однієї чи більше Сторін Договору

Дипломатична місія чи консульська установа, до якого подана візова заявка, повинна мати дозвіл від власної центральної влади, яка, зі своєї сторони, передасть заявку до відповідних органів центральної влади однієї чи більше Сторін Договору (див. частину V(2),

До того часу, коли остаточний перелік випадків взаємних консультацій не буде затверджений Виконавчою Комісією, повинен застосовуватись перелік, доданий до даних Інструкцій¹¹.

¹¹ Перелік випадків взаємних консультацій подається в Додатку 5В, який є конфіденційним і не підлягає оприлюдненню (від упорядника).

2.3. Процедура консультацій в межах представлення

(а) Якщо візові заявки подаються громадянами країн, перелічених у Додатку 5С¹², до дипломатичній місії чи консульської установи Держави Шенгенського Договору, що представляє іншу Державу Шенгенського Договору, повинні відбутись консультації із представленою державою.

(б) Інформація, якою обмінялись стосовно даних візових заявок, повинна співпадати із тією, якою обмінялись в рамках консультацій відповідно до Додатку 5В. Обов'язковий заголовок повинен бути вказаний на формі як посилання на територію представленої Держави;

(с) Поточні положення Спільних консульських інструкцій з візових питань повинні застосовуватись щодо часових обмежень, їх подовження та форми відповіді;

(д) Консультації, надані в Додатку 5В, повинні виконуватись представленою Державою.

3. Візові заявки, подані не громадянами країни

Якщо заявка подається в межах Держави, яка не є Державою проживання заявника, та якщо немає сумнівів щодо намірів особи (особливо, якщо наявні докази, що вказують на нелегальну імміграцію), віза повинна видаватись тільки після консультації із дипломатичною місією чи консульською установою, розташованою в країні проживання заявника та/або центральною владою.

4. Дозвіл на видачу стандартних віз

Тільки дипломатична місія чи консульська установа Сторін Договору повинна мати право видавати стандартні візи,

¹² Додаток 5С є конфіденційним не підлягає оприлюдненню (від упорядника).

за винятком випадків, перелічених у Додатку 6¹³.

III. ПОЧАТОК АПЛІКАЦІЙНОЇ ПРОЦЕДУРИ

1. Форми візових заявок, кількість форм візових заявок

Іноземцям потрібно заповнити форму стандартної візової заявки. Заявники на стандартну візу повинні використовувати узгоджену форму, зразок якої подано у Додатку 16¹⁴.

Принаймі одна копія форми заявки повинна бути заповнена для того, щоб її можна була використовувати при консультаціях із органами центральної влади. Сторони Договору можуть, за наявності відповідних вимог згідно із державними адміністративними процедурами, вимагати декілька копій заявки.

2. Документи, які потрібно додати

Іноземці повинні додати такі документи до своєї заявки:

- (а) дійсний проїзний документ¹⁵, до якого можна прикріпити візу;
- (б) якщо необхідно, документи, що підтверджують мету та умови запланованого візиту;

Якщо поданої інформації достатньо, щоб дипломатична місія чи консульська установа переконалася у правдивих діях заявника, персонал, відповідальний за видачу віз, може звільнити заявника від подачі вищезгаданих додаткових

13 У додатку 6 подається список почесних консульств, які уповноважені у виняткових випадках видавати шенгенські візи (не наводиться у даній публікації – від упорядника)

14 Зразки форми заявки на шенгенську візу дійсно є формально уніфікованими і доступні на веб-сторінках більшості шенгенських консульських установ, однак проблемою для заявників найчастіше є необхідність заповнювати заявку мовою відповідної країни, оскільки навіть англomовні бланки не завжди доступні (від упорядника).

15 Тобто, як правило, паспорт (від упорядника)

документів.

3. Гарантії коштів для повернення в країну та коштів для проживання під час візиту

Іноземці повинні бути спроможними надати дипломатичній місії або консульській установі, до якої вони подають заявку, гарантію, що вони володіють достатніми коштами для проживання та повернення.

4. Особисті співбесіди із заявниками

Зазвичай, заявника запрошують на особисту зустріч для того, щоб він усно підтвердив причини заявки, особливо якщо виникли сумніви щодо дійсної мети візиту чи щодо повернення до країни, з якої він виїжджає.

Така вимога може бути скасована, якщо заявник є відомою особистістю або якщо відстань до дипломатичної місії чи консульської установи занадто велика, за умови, що немає жодного сумніву щодо достовірності інформації заявника, а у випадку великих груп, наявний авторитетний та надійний орган, який спроможний підтвердити достовірність інформації щодо осіб, зазначених у заявці.

Частина VIII (5) містить більш детальні правила щодо візових заявок, які опрацьовуються приватними адміністративними агентствами, туристичними агентствами та туроператорами і їх дистриб'юторами.

IV. ЗАКОНОДАВЧА БАЗА

Стандартні візи можуть видаватись тільки тоді, якщо виконані умови в'їзду, які викладені у Статтях 15 та 5 Конвенції¹⁶.

Дані статті виглядають наступним чином:

Стаття 15

¹⁶ Мається на увазі Шенгенська Конвенція (від упорядника)

У принципі, віза, яка зазначена у Статті 10, може бути видана тільки в тому випадку, якщо іноземець виконає всі умови в'їзду, зазначені у Статті 5(1)(a), (c), (d) та (e)..

Стаття 5

1. Для візитів, що не перевищують трьох місяців, іноземці можуть отримати дозвіл на в'їзд на територію Сторін Договору, якщо вони виконують наступні умови:

(a) володіють дійсним документом чи документами, які визначені Виконавчою Комісією, із правом перетину кордону;

(b) володіють дійсною візою, якщо існує така вимога;

(c) якщо можливо, іноземці повинні надати документи, які підтверджують мету та умови запланованого візиту, наявність достатніх коштів для проживання на період запланованого візиту та для повернення до своєї країни чи транзиту до країни не члена Договору (за умови гарантії дозволу на в'їзд), або можливості законно отримати такі кошти;

(d) іноземці не повинні бути в переліку осіб, яким було видане застереження з метою відмови на в'їзд;

(e) іноземці не повинні вважатись загрозою громадській політиці, національній безпеці чи міжнародним відносинам будь-якої із Сторін Договору.

2. В'їзд на території Сторін Договору повинен бути заборонений для будь-якого іноземця, який не виконує усі вищезазначені умови, крім випадків, якщо Сторона Договору вважає необхідним відхилитись від цього принципу із гуманних причин, на підставі національного інтересу чи міжнародних зобов'язань. В таких випадках дозвіл на в'їзд буде обмежений до території даної Сторони Договору, яка зобов'язана інформувати про це інші Сторони Договору. Ці правила не повинні звільняти заявку від особливих положень щодо права на притулок чи положень, викладених у Статті 18.

Візи з обмеженим територіальним строком дії можуть бути видані, якщо вони відповідають умовам, зазначеним

у Статтях 11(2), 14(1) та 16 у зв'язку зі Статтею 5(2)¹⁷ (див. Частина V(3)).

Стаття 11(2)

2. Абзац 1 не повинен звільняти Сторону Договору від видачі (за необхідності) нової візи, строк дії якої обмежений до її власної території, протягом даного півроку.

Стаття 14(1)

1. Віза не буде прикріплена до проїзного документу, якщо він не дійсний в будь-якій із Сторін Договору. Якщо проїзний документ дійсний тільки в одній Стороні Договору, або в багатьох Сторонах Договору, прикріплена віза буде обмежена до даної Сторони чи Сторін Договору.

Стаття 16

Якщо Сторона Договору, із будь-якої причини, зазначеної у Статті 5(2), вважає, що потрібно ухилитись він принципу, викладеному у Статті 15, при видачі візи іноземцю, який не виконує всі умови в'їзду, зазначені у Статті 5(1), простір дії такої візи буде обмежений до території даної Сторони Договору, яка зобов'язана повідомити інші Сторони Договору про такий випадок.

V. РОЗГЛЯД ЗАЯВОК ТА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ

Дипломатична місія чи консульська установа повинна спочатку перевірити документи, що подаються (1), керуватись такими документами у своєму рішенні стосовно візової заявки (2):

Основні критерії для розгляду заявок

Основні пункти, які потрібно враховувати при розгляді заявок: безпека Сторін Договору та боротьба із нелегальною імміграцією, та інші аспекти міжнародних відносин. Залежно від країни, яка розглядає заявку, певні пункти можуть переважати над іншими, але на жодному етапі їх не потрібно забувати.

Щодо безпеки, бажано пересвідчитись, що всі необхідні

¹⁷ Шенгенської конвенції

пункти контролю були проведені: пошук файлів, що містять перелік небезпек (застереження з метою відмови на в'їзд) у Шенгенській Інформаційній системі, консультації із органами центральної влади країн, які залучені до цієї процедури.

Дипломатична місія або консульська установа повинна нести повну відповідальність в оцінці можливого ризику імміграції. Метою розгляду заявок є виявлення тих заявників, які бажають іммігрувати на територію Сторін Договору та залишитись там, використовуючи такі причини, як туризм, навчання, робочі відрядження чи відвідини сім'ї як привід. Тому, необхідно бути особливо уважним працюючи із «категоріями ризику», іншими словами, особами, які не є працевлаштованими та не мають постійного прибутку, тощо.

Якщо виникає будь-який сумнів щодо достовірності проїзних документів та додаткових документів, які подавались, дипломатична місія чи консульська установа повинна утриматись від видачі візи.

Навпаки, перевірки будуть зменшені, якщо заявник відомий як гідна довіри особа, через інформацію, отриману під час консульської співпраці.

1. Розгляд візових заявок

1.1. Перевірка візової заявки

- тривалість візиту повинна співпадати з його метою,
- відповіді на питання в формі повинні бути повними та послідовними. Форма повинна містити фотокартку особи, яка подає заявку на візу та визначати, якщо можливо, основний пункт призначення.

1.2. Перевірка особи заявника та перевірка наявності виданого застереження у Шенгенській Інформаційній системі (SIS) з метою відмови на в'їзд чи наявності факту, що заявник є загрозою (безпеці); дані факти будуть виступати причиною відмови на видачу візи, або, з точки

зору імміграції, перевірка, чи заявник несе ризик, оскільки протягом попереднього візиту він/ вона нелегально подовжили дозволена тривалість візиту.

1.3. Перевірка проїзного документу

- перевірка щодо належного оформлення документу: він повинен бути цілісним та без додатків, не фальшивим чи підробленим,
- перевірка щодо територіальної дії проїзного документу: він повинен бути дійсним для в'їзду на територію Сторін Договору,
- перевірка тривалості строку дії проїзного документу: строк дії проїзного документу повинен перевищувати строк дії візи на 3 місяці (Стаття 13(2) Конвенції),
- проте, з відповідних гуманних причин, на підставі національного інтересу чи через міжнародні зобов'язання можливим є прикріплення віз до проїзних документів, строк дії яких менший, ніж зазначено у попередньому абзаці (три місяці), за умови, що строк дії документу перевищує строк дії візи, та що гарантія повернення не є ризикованою,
- перевірка тривалості попередніх візитів на території Сторін договору.

1.4. Перевірка інших документів залежно від заявки

Кількість та вид додаткових документів, які необхідні, залежить від можливого ризику нелегальної міграції та ситуації в країні (наприклад, чи валюта є конвертованою) та може бути відмінною у різних країнах. Щодо оцінки додаткових документів, дипломатичні місії чи консульські установи Сторін Договору можуть домовитись щодо затвердженого практичного регулювання, яке б відповідало умовам країн.

Додаткові документи повинні вказувати мету поїздки, транспортні засоби (приїзд та повернення), засоби для проживання та місце проживання:

- додаткові документи, що стосуються мети поїздки, включають, наприклад:

- запрошення,
- виклик,
- організовану поїздку;
- додаткові документи, що стосуються транспортних засобів (приїзд та повернення), включають, наприклад:
 - квиток з поверненням;
 - кошти на автомобільне паливо або автомобільна страховка;
- додаткові документи, щодо фінансового забезпечення:

такі документи можуть бути прийняті як доказ засобів для проживання: готівка в конвертованій валюті, дорожні чеки, чекові книжки для рахунку в іноземній валюті, кредитні картки чи будь-які інші засоби, що гарантують кошти у твердій валюті.

Рівень засобів існування повинен бути пропорційний до тривалості та мети візиту, а також до вартості проживання у тій чи тих Державах Шенгенського Договору, які є метою візиту. З цією метою, відповідні суми повинні фіксуватись кожного року органами державної влади Сторін Договору при перетині кордонів;

- додаткові документи, що стосуються місця проживання:

такі документи, поміж інших, можуть бути прийняті як доказ наявності місця проживання:

- (a) бронювання готелю або схожого закладу.
- (b) документи, що підтверджують наявність оренди чи свідоцтва про власність на ім'я заявника із доказами володіння власністю, розташованою в країні візиту.
- (c) у випадках, коли іноземець вказує, що він чи вона буде гостювати на запрошення осіб чи закладу, дипломатичні місії та консульські установи повинні перевірити, чи дійсно іноземець буде мешкати там:
 - або шляхом запиту до органів влади країни, якщо такі запити є потрібними,

- або вимогою надати сертифікат, який засвідчує зобов'язання забезпечити проживання за погодженою формою, яку заповнила приймаюча особа чи установа та завірили уповноважені владні структури Сторін Договору, відповідно до положень, викладених у державному законодавстві. Зразок такої форми може бути затверджений Виконавчою Комісією,
- або вимогою надати сертифікат, офіційний чи державний документ, який засвідчує зобов'язання забезпечити проживання, оформлений та перевірений відповідно до внутрішнього законодавства залученої Сторони Договору.

Надання документів, які стосуються зобов'язання забезпечити проживання, викладені у попередніх двох абзацах, не є новою умовою для видачі віз. Такі документи мають практичну мету, спрямовану на доведення наявності місця проживання та, якщо можливо, засобів для проживання.

Якщо Сторона Договору використовує такий тип документу, вона зобов'язана в будь-якому випадку визначити особу запрошуючої сторони, гостя чи гостей, адресу місця проживання, тривалість та мету візиту, можливі родинні зв'язки та дізнатись, чи запрошуюча сторона проживає легально у країні.

Після видачі візи дипломатична місія або консульська установа повинна прикріпити штамп та написати номер візи на документі з метою уникнення його повторного використання.

Такі перевірки спрямовані на уникнення будь-яких фальшивих чи підроблених запрошень від нелегальних чи потенційно нелегальних іноземців.

Перш ніж подавати заявку на стандартну візу, заявники

повинні бути звільнені від необхідності надати додаткові документи стосовно місця проживання, якщо вони спроможні надати докази про наявність достатніх фінансів для забезпечення існування та проживання у Державі чи Державах Шенгенського Договору, які вони планують відвідати.

- Інші документи, за необхідності, залежно від справи, що розглядається, наприклад:
 - доказ місця проживання та зв'язків із країною проживання,
 - дозвіл батьків у випадку неповнолітніх заявників,
 - доказ соціального та професійного статусу заявника.

У випадках, якщо державні закони Держав Шенгенського Договору вимагають доказів запрошення від приватних осіб чи стосовно ділового відрядження, декларації спонсорів чи докази місця проживання повинні бути надані за затвердженою формою.

1.5. Оцінка достовірності інформації заявника

Для того, щоб оцінити достовірність заявника, місія чи установа повинна перевірити, чи заявник вважається правдивою особою через місцеву консульську співпрацю. Більше того, вони повинні використовувати отриману інформацію, як зазначено у Частині VIII(3) цих Інструкцій.

2. Процедура прийняття рішень стосовно візових заявок

2.1. Вибір типу візи та кількості в'їздів

Загальна віза відповідно до Статті 11 може бути наступних типів:

- туристична віза, дійсна для одного чи більше в'їздів, за умови, що а ні тривалість одного візиту, а ні загальна тривалість усіх послідовних візитів не перевищує трьох місяців протягом будь-якого півроку від дати першого в'їзду,
- віза, дійсна протягом року, яка дає право на візит тривалістю три місяці та на декілька в'їздів; така віза може бути видана особам, які нададуть необхідні гарантії та особам, в яких Сторони Договору виявили особливу зацікавленість. В окремих випадках віза терміном дії більше, ніж один рік, але максимум на 5 років, може бути видана певним категоріям людей для декількох в'їздів,
- транзитна віза, яка надає право власнику перетинати території Сторін Договору один, два та у виняткових випадках декілька разів на шляху до території країни не-члена Договору, за умови, що в'їзд іноземців на територію країни не-члена Договору, яка є пунктом призначення є гарантованим, і що зазначений маршрут вимагає транзиту через території Сторін Договору.

2.2. Адміністративна відповідальність органу, який бере участь у розгляді

Представник дипломатичної місії або голова консульського відділу, відповідно до власних повноважень, наданих державою, повинен взяти повну відповідальність стосовно практичного узгодження видачі віз місіями чи установами та проводити взаємні консультації з цих питань.

Дипломатична місія чи консульська установа повинна приймати рішення на основі наявної інформації, беручи до уваги конкретну ситуацію кожного заявника.

2.3. Процедура, якої потрібно дотримуватись у випадку попередніх консультацій із центральними органами влади інших Сторін Договору

Сторони Договору вирішили започаткувати систему з метою проведення консультацій із органами центральної влади.

Такі засоби можуть застосовувати тимчасово, якщо технічна система консультацій вийде з ладу, та відповідно з потребою:

- обмежити кількість випадків консультацій до тих, в яких консультація визначена необхідною,
- використати мережу посольств та консульств Сторін Договору, залучених до питань консультацій,
- використати мережу посольств Сторін Договору, розташованих (а) в країні, яка проводить, (б) в країні, яка отримує консультацію,
- використати умовні засоби комунікації між контактними пунктами: факс, телефон, тощо,
- бути більш уважним для користі спільних інтересів.

У випадках, в яких заявники підпадають під категорії, перелічені у Додатку 5В¹⁸, та є об'єктом консультацій із представниками центральної влади, Міністерством закордонних справ чи іншим органом, (Стаття 17(2) Конвенції), стандартні візи та довгострокові візи, дійсні одночасно як короткострокові візи, будуть видані відповідно до процедури, зазначеної нижче.

Дипломатична місія чи консульська установа, до якої подається заявка особою, що входить в одну із зазначених категорій, повинна перевірити за допомогою Шенгенської Інформаційної системи, чи особі не видано застереження

¹⁸ Додаток 5В є конфіденційним не підлягає оприлюдненню (від упорядника).

з метою відмови на право в'їзду¹⁹.

Має бути дотримана процедура, зазначена нижче.

(а) Процедура

Процедура, зазначена у пункті b, не повинна застосовуватись, коли візовому заявнику було видане застереження у Шенгенській Інформаційній системі з метою відмови на право в'їзду;

(b) Направлення заявок до державних центральних органів влади

Дипломатична місія чи консульська установа, до якої подається заявка особою, яка входить в одну із зазначених категорій, та підлягає консультаціям, повинна негайно направити таку заявку до центральних органів влади своєї країни.

- Якщо орган центральної влади прийме рішення щодо відмови стосовно заявки, за яку відповідальна та Сторона Договору, в яку подавалась заявка, немає необхідності розпочинати процедуру консультацій із органами центральної влади тієї Сторони Договору, яка подавала запит стосовно консультацій.
- У випадку, якщо заявку розглядає представник відповідальної Держави, центральна влада Сторони Договору, в яку подавалась заявка, повинна надіслати її до центральної влади відповідальної Держави. Якщо центральна влада Держави, яку представляють, або центральна влада Держави, яка представляє, відповідно до зазначених пунктів у договорі щодо репрезентації, вирішує відхилити візову заявку, немає необхідності

¹⁹ Тобто, чи не внесено заявника до так званого «чорного списку» небажаних осіб Шенгенської Інформаційної системи. Як правило, це трапляється внаслідок здійснення певною особою правопорушень на території країн ЄС під час попередніх візитів, зокрема, порушень міграційного законодавства. Наявність у певної особи у минулому відмов у наданні візи не є тотожною внесенню до даного списку і не може слугувати підставою для автоматичних відмов у майбутньому (від упорядника).

розпочинати чи продовжувати процедуру консультації із центральною владою Сторін Договору, які подавали запит стосовно консультацій.

(с) Інформація, передана до органів центральної влади

Як частина консультацій із органами центральної влади, дипломатичні місії або консульські установи, до яких подавалась заявка, повинні надати таку інформацію органам центральної влади:

1. дипломатична місія чи консульська установа, до яких подавалась заявка;
2. прізвище та ім'я, дата та місце народження, якщо відомо, імена батьків заявника;
3. громадянство заявника (-ів), та, якщо відомо, попереднє громадянство;
4. тип та номер проїзного документу (-ів), які подавались, дата їх видачі та закінчення строку дії;
5. тривалість та мета запланованого візиту;
6. заплановані дати візиту;
7. місце проживання, професія, роботодавець заявника;
8. довідки від Держав-Членів Договору, зокрема, будь-які наявні попередні заявки чи візити до Держав, що підписали Договір;
9. кордон, який заявник планує перетнути для в'їзду на територію Шенгену;
10. будь-які інші дані (дівооче прізвище, або якщо можливо, прізвище після одруження з метою ідентифікації особи відповідно до вимог законодавства Сторони Договору та законодавства країни, громадянином якої є заявник);

11. будь-яка інша інформація, яка визначається необхідною дипломатичними місіями чи консульськими установами, що стосується, наприклад, чоловіка, дружини чи дітей, які будуть супроводжувати заявника, попередніх віз, які видавались заявнику, та візових заявок щодо того ж пункту призначення.

Ця інформація повинна бути записана із візової аплікаційної форми в тому ж порядку, в якому вона зазначена у цій формі.

Вищезазначені пункти повинні виступати основою інформації, яку потрібно надати для консультацій між центральними органами влади. Сторона Договору, яка проводить консультацію, зазвичай повинна бути відповідальною за те, як вона надсилає інформацію, за розуміння дати та часу передачі; свідчення отримання центральною владою інформації повинно бути чітко вказане.

(d) Надсилання заявок між центральними органами влади

Органи центральної влади Сторони Договору, місія чи установа якої отримали заявку, зобов'язані консультиватись, в свою чергу, із центральними органами влади Сторони чи Сторін Договору, які надіслали запит про консультації. З цією метою органи влади, призначені Сторонами Договору, повинні вважатись центральними органами влади.

Після виконання всіх необхідних перевірок, такі органи влади зобов'язані надіслати загальну оцінку візової заявки до центрального органу влади, який надавав їм консультації.

(e) Час відповіді: тривалість

Максимальний термін, який надається органам центральної влади для надсилання відповіді органам центральної влади, які зробили запити стосовно консультацій, становить сім

днів. Початковий термін відповіді визначається з часу, коли заявка була надіслана до органів центральної влади, які повинні провести консультації.

Якщо протягом семи днів орган центральної влади, якій надають консультації, висловлює прохання щодо подовження строку, він може бути збільшений ще на сім днів.

В окремих випадках орган центральної влади, якому надають консультації, може надати обґрунтований запит на подовження терміну в сім днів. Органи влади, які отримують консультацію, зобов'язані забезпечити, щоб в термінових випадках, відповідь буде надіслана якнайшвидше.

У випадку, якщо відповідь не отримана до початкового чи додаткового строку, це буде означати дозвіл та відсутність причин у залучених Сторін Договору висловлювати заперечення стосовно видачі візи.

(f) Рішення, прийняті на основі результату консультацій

Коли сплине початковий чи подовжений строк для прийняття рішення, орган центральної влади Сторони Договору, до якої подавалась заявка, може надати дипломатичній місії чи консульській установі право на видачу стандартної візи.

Якщо немає чіткого рішення зі сторони центральної влади, дипломатична місія чи консульська установа, до яких подавалась заявка, може видати візу після 14 днів з часу, коли заявка була надіслана органам центральної влади, які проводять консультації. Саме центральна влада повинна інформувати свої місії та установи на початку кожного періоду консультацій. У випадках, коли органи центральної влади отримують запит на виняткове подовження строку, вони зобов'язані інформувати про це місію чи установу,

до якої подавалась заявка: рішення щодо заявки не буде прийнято до отримання чітких вказівок від органів центральної влади, які представляє місія чи установа.

(g) Передача окремих документів

В окремих випадках посольство, в яке подавалась заявка, на вимогу консульської місії Держави, яку консультують, передає відповідно до Статті 17 Шенгенської Конвенції аплікаційну візову форму (з місцем для фотокартки).

Ця процедура повинна застосовуватись у місцях, де є дипломатичні місії або консульські установи як країни, що надає консультації так і країни, що отримує консультації, і тільки стосовно національностей, перелічених у Додатку 5В²⁰.

За жодних умов відповідь щодо консультації чи запит на подовження строку для консультації не повинні надаватись на місцевому рівні, за винятком консультацій відповідно до діючих положень в Додатку 5В Спільних Консульських Інструкцій з візових питань.

В принципі, система консультацій повинна використовуватись для обміну між органами центральної влади.

2.4. Відмова щодо розгляду заявки, видачі візи

Процедура та можливі шляхи подачі апеляції у випадках, коли дипломатична місія чи консульська установа Сторони Договору відмовляється розглянути заявку чи видати візу, встановлюються законодавством відповідної Сторони Договору.

Якщо є відмова у видачі візи, а національне законодавство визначає причини для такої відмови, це повинно бути зроблено на основі такого тексту:

²⁰ Додаток 5В є конфіденційним і не підлягає оприлюдненню (від упорядника).

- У вашому запиті на візу було відмовлено відповідно до Статті 15 та згідно із Статтею 5 Конвенції, яка виконує Шенгенський Договір від 19 червня 1990 року, оскільки ви не відповідаєте умовам Статті 5(1) (a), (c), (d), (e),

(зазначити відповідну умову(-и)) даної Конвенції, яка передбачає. (вказати відповідну умову (-и)).

За необхідності, до вищезазначених причин може бути додана більш детальна інформація, або вони можуть містити іншу інформацію відповідно до вимог обраної території, які викладені у національному законодавстві Держав Шенгенського Договору.

Коли дипломатична або консульська місія, яка презентує іншу Державу Шенгенського Договору змушена припинити розгляд візової заявки, заявник повинен бути поінформований про це, а також про його право звернутись до найближчої дипломатичної чи консульської місії Держави, уповноваженої розглядати візову заявку.

3. Візи з територіально обмеженою дією

Віза, строк дії якої обмежений до території однієї чи декількох Сторін Договору, може бути видана:

1. у випадках, коли дипломатична місія чи консульська установа вважає за необхідне відхилитись від норми, викладеній у Статті 15 Конвенції (Стаття 16) за однією з причин, перелічених у Статті 5(2) (з гуманних причин, через національний інтерес або міжнародні зобов'язання);
2. у випадках, зазначених у Статті 14 Конвенції, згідно з якими:
 - *Віза не може бути прикріплена до проїзного документу, якщо даний документ не є дійсний у жодній із Сторін Договору. Якщо проїзний документ дійсний тільки на території однієї або кількох Сторін Договору, віза повинна бути обмежена до території*

зазначеної Сторони або Сторін Договору.

- *Якщо проїзний документ не визнається дійсним однією чи більше Сторонам Договору, замість візи може бути виданий дозвіл.*

3. у випадках, коли через нагальну потребу (з гуманних причин, на підставі національного інтересу чи міжнародних зобов'язань) місія чи установа не звертається за консультаціями до органів центральної влади або, коли така процедура викликає протест ;
4. у випадках, коли місія чи установа видає, як цього вимагається, нову візу на візит, який відбудеться протягом того ж піврічного періоду, протягом якого заявник використав візу, видану на три місяці.

Строк дії обмежений до території однієї із Сторін Договору, однієї чи двох Держав Бенілюксу згідно зі сценаріями 1, 3 та 4, описаними вище, та до території декількох Сторін Договору, однієї чи двох Держав Бенілюксу, згідно зі сценарієм 2.

Місії чи установи інших Сторін Договору повинні бути поінформовані про випадки видачі таких віз.

VI. ЯК ЗАПОВНЮВАТИ ВІЗОВІ БЛАНКИ

Додатки 8 та 13 містять наступну інформацію: 8 - опис захисних деталей візового бланку; 13 - приклади вже заповнених візових бланків²¹.

1. Розділ загального в'їзду (Розділ 8)

1.1. пункт «ДІЙСНИЙ НА» (Valid for):

Даний пункт вказує територію, на якій власник візи має право подорожувати.

²¹ Вказані додатки, що демонструють зразки діючих віз, не наводяться у даному виданні.

Даний пункт може бути заповнено одним із чотирьох способів:

(а) Державами Шенгенського Договору;

(b) Державою чи Державами Шенгенського Договору, на територію яких обмежений строк дії візи (в такому випадку використовуються такі аббревіатури: F для Франції, D для Німеччини, E для Іспанії, GR для Греції, P для Португалії, I для Італії, L для Люксембургу, NL для Нідерландів, B для Бельгії);

(с) Державами Бенілюкс;

(d) Державою Шенгенського Договору (з використанням аббревіатур, зазначених у (b)), яка видала державну довгострокову візу та Держави Шенгенського Договору;

- коли візовий бланк використовується для видачі стандартної візи відповідно до Статей 10 та 11 Конвенції або для видачі візи, строк дії якої не є обмежений територією однієї Сторони Договору, яка видала візу, пункт «дійсна для» заповнюється словами «Держави Шенгенського Договору» (Schengen States) мовою Сторони Договору, яка видала візу,
- коли візовий бланк використовується для видачі віз, які обмежують в'їзд, перебування чи виїзд до території однієї країни, такий пункт повинен заповнюватись державною мовою, вказуючи назву Сторони Договору, на територію якої обмежений в'їзд, перебування та виїзд власника візи,
- коли візовий бланк використовується для видачі державної довгострокової візи, дійсної одночасно як стандартна короткострокова віза із максимальним строком дії три місяці від початкової дати видачі, такий пункт повинен бути заповнений Державою-Членом Договору, яка видала довгострокову візу, вказуючи

«Держави Шенгенського Договору» (Schengen States),

- відповідно до Статті 14 Конвенції, обмежений територіальний строк дії може бути на території декількох Держав-Членів Договору; в такому випадку, відповідно до кодів Держави-Члена Договору, які потрібно зазначити у цій назві, можливі такі варіанти:
 - (а) введення кодів Держав членів Договору, які залучені до візової заявки;
 - (б) введення слів «Держави Шенгенського Договору» мовою Держави, що видає візу, в дужках слід вказати знак мінусу та коди тих Держав членів Зони, на території яких віза не дійсна;
- обмежений територіальний строк дії не може стосуватись тільки частини території Сторони Договору.

1.2. Пункт «ВІД... ДО» (From... To):

Даний пункт вказує період, протягом якого власник може здійснювати візит, затверджений візою. Дата, з якої власник візи може в'їхати на територію, дозволена візою, записується нижче після слова «ВІД»:

- день записується двома цифрами, перша з яких є нулем, якщо даний день складається з однієї цифри,
- тире,
- місяць записується двома цифрами, перша з яких є нулем, якщо даний місяць складається з однієї цифри,
- тире,
- рік записується двома цифрами, які співпадають з двома останніми цифрами обраного року,
- Наприклад: 15.04.94 = 15 квітня 1994.

Остання дата, до якої власник візи має право здійснювати

візит, записана після слова «ДО». Власник візи зобов'язаний залишити територію, дозволена візою, до 12 години ночі цього дня. Дата записується так само, як і попередня дата.

1.3. Пункт «КІЛЬКІСТЬ В'ЇЗДІВ» (Number of entries):

Даний пункт вказує на кількість разів, дозволена для в'їзду, іншими словами, це означає кількість візитів, які можуть відбутись протягом всього строку дії візи, (див. 1.4.)

Кількість в'їздів може дорівнювати одному, двом чи більше разів. Це число записується у правому кутку надрукованої частини, вказуючи «01», «02» чи абревіатуру «MULT», коли є візовий дозвіл на більше, ніж 2 в'їзди.

Для транзитної візи, може бути виданий дозвіл тільки на один чи два в'їзди (повинен бути запис «01» або «02»). Кількість в'їздів, більша за два («MULT») може бути дозволена тільки у виняткових випадках.

Строк дії візи повинен закінчитись, коли загальна кількість в'їздів, зроблених власником візи, дорівнює кількості дозволених в'їздів, навіть якщо власник візи не використав кількість днів, дозволена візою.

1.4. Пункт «ТРИВАЛІСТЬ ВІЗИТУ ... ДНІВ». (Duration of visit... days)

Даний пункт вказує кількість днів, протягом яких власник може залишатись на території, на якій дійсна віза²². Даний візит може бути тривалим, або розділеним на частини, залежно від кількості дозволених днів, протягом декількох періодів між датами, зазначеними у пункті 1.2, беручи до уваги кількість дозволених в'їздів, зазначених у пункті 1.3.

Кількість дозволених днів записується у пункті між «ТРИВАЛІСТЬ ВІЗИТУ» та «ДНІВ», двома цифрами, перша

²² У випадку транзитних віз, тривалість транзиту не повинна перевищувати 5 днів.

з якою є нулем, якщо кількість днів менша десяти.

Максимальна кількість днів, яку можна вписувати у даний пункт, дорівнює 90 протягом будь-якого півроку.

1.5. Пункт «ВИДАНА В ... КОЛИ ...» (Issued in... on...)

Даний пункт показує, мовою Сторони Договору, яка видала візу, назву міста, в якому знаходиться дипломатична місія чи консульський установа, яка видала візу, ця назва повинна бути написана між «В» та «КОЛИ». Дата видачі зазначена після «КОЛИ».

Дата видачі записується так само, як і дата, зазначена у пункті 1.2.

1.6. Пункт «НОМЕР ПАСПОРТУ» (Passport number):

Даний пункт вказує номер паспорту, до якого прикріплена віза. Цей номер повинен бути вказаний включно з інформацією про дітей, чоловіка чи дружину, якщо вони записані у паспорті, та супроводжують власника (літера «Х» на позначення дітей вказується перед кількістю (наприклад 3Х = троє дітей), а літера «У» використовується на позначення чоловіка чи дружини).

У випадках, якщо використовується стандартний формат візового бланку через невизнання проїзного документу власника, дипломатична місія чи консульська установа, що видає візу, може обрати таку ж форму на подовження строку дії візи для чоловіка чи дружини власника візи та неповнолітніх дітей, які супроводжують власника, та залежать від нього, або видати окремі форми візи власнику, його дружині та кожній особі, що залежить від нього, прикріпивши відповідно візу окремо на кожну форму.

Номер паспорту є серійним номером, який є надрукований чи пробитий на кожній сторінці паспорту.

Число, яке потрібно вказувати у цьому пункті у випадку,

якщо віза прикріплюється до форми стандартного візового формату, не є номером паспорту, а топографічним номером, який є на формі та складається із шести цифр, після нього може бути вказана літера чи літери, які відповідають Державі чи групі Держав Договору, які видали візу.

1.7. Пункт «ТИП ВІЗИ» (Type of visa):

Для того, щоб полегшити роботу для органів, що проводять перевірку, даний пункт вказує тип візи, використовуючи літери А, В, С та D наступним чином:

А транзитна віза аеропорту

В транзитна віза

С короткострокова віза

D довгострокова віза

D та С довгострокова віза, дійсна одночасно як короткострокова віза

Для віз з обмеженим територіальним строком дії та групових віз, літери А, В або С повинні використовуватись залежного від кожного окремого випадку.

1.8. Пункт «ПРИЗВИЩЕ ТА ІМ'Я» (Name and forename):

Перше слово, вказане у пункті «прізвище», після якого записане перше слово з пункту «ім'я» у паспорті чи проїзному документі власника візи, повинні бути записані у такому ж порядку. Дипломатична місія чи консульська установа повинна перевірити, що прізвище та ім'я, вказані у паспорті чи проїзному документі, та ті дані, які повинні бути вказані у цьому пункті та відскановані у відповідному розділі, співпадають із даними, вказаними у візовій заявці.

2. Розділ для офіційного заповнення КОМЕНТАРІ (Розділ 9)

На відміну від Розділу 8 (спільні та обов'язкові пункти), даний розділ створений для будь-яких коментарів стосовно національних положень. Хоча Сторони Договору можуть додавати будь-які коментарі, які вони вважають відповідними, та зобов'язані інформувати партнерів про такі коментарі для надання змоги перекласти їх мовою інших сторін.

3. Розділ для фотокартки

Кольорова фотокартка власника візи повинна бути розміщена у спеціальному відведеному для цього просторі. Повинні бути дотримані такі правила стосовно фотокартки з метою її розміщення на візовому бланку.

Розмір голови від підборіддя до тімені повинен складати приблизно 70 % та 80 % вертикального простору фотографії. Мінімальні вимоги щодо розмірів:

- 300 пікселів на дюйм (ppi), не зменшена, для сканування,
- 720 крапок на дюйм (dpi) для кольорового друку фотографій.

Якщо фотокартка відсутня, обов'язково вказати слова «дійсна без фотокартки» у цьому розділі двома чи трьома мовами (мовою Держави-члена Зони, яка видає візу, англійською та французькою).

Дані слова повинні бути вказані за допомогою принтера, або, у виняткових випадках, за допомогою особливого штампу, якщо штамп також закрие частину ротогравюрного розділу, ліва чи права частина якого відмежує простір для фотокартки.

4. Розділ для електронного сканування (Розділ 5)

Рішення щодо формату візового бланку та розділу електронного сканування були прийняті ІСАО на основі пропозиції, поданої Державами Шенгенського Договору. Даний розділ складається із двох рядків та 36 знаків.

5. Інші аспекти стосовно видачі віз

5.1. Підпис на візах

У тих випадках, коли законодавство чи практика Сторони Договору вимагає підпису, віза, прикріплена до певної сторінки в паспорті, повинна бути підписана посадовцем, який несе відповідальність з цього питання.

Підпис повинен бути поставлений у правому куті пункту «КОМЕНТАРІ»; частина підпису повинна бути розміщена на сторінці паспорту чи проїзного документу, але вона не повинна закривати розділ для електронного сканування.

5.2. Визнання недійсним виданого візового бланку:

У візовий бланк не можна вносити жодних виправлень. Якщо була зроблена помилка у процесі видачі візи, тоді бланк повинен бути визнаним недійсним;

- якщо виявлено помилку на бланку, який ще не прикріпили до паспорту, бланк потрібно знищити, або розрізати діагонально на дві частини,
- якщо виявлено помилку після того, як бланк прикріпили до паспорту, бланк потрібно закреслити червоним чорнилом та прикріпити новий.

5.3. Прикріплення візових бланків до паспортів:

Бланк повинен бути заповнений до того, як його прикріплять до паспорту. Штамп та підпис повинні бути

поставлені на бланк після того, як його прикріпили до паспорту чи проїзного документу.

Після того, як візовий бланк заповнили вірним чином, його потрібно прикріпити до першої вільної від інших записів чи штампів (крім штампу заявки) сторінки паспорту. Паспорти, які не містять достатньо сторінок для прикріплення бланку, строк дії яких закінчився, та паспорти, які не дають право на виїзд з території до закінчення строку дії візи, на повернення іноземця до власної країни проживання чи на в'їзд до третьої країни (див. Статтю 13 Конвенції), будуть відхилені.

5.4. Паспорти та проїзні документи, до яких можна прикріпляти стандартні візи

Критерії для вирішення, які проїзні документи можуть вміщувати візову форму, відповідно до положень Статті 17(3)(а) Конвенції, перелічені у Додатку 11²³.

Відповідно до Статті 14, віза не може бути прикріплена до проїзного документу, якщо такий документ не дійсний у жодній із Сторін Договору. Якщо проїзний документ дійсний тільки в одній чи декількох Сторонах Договору, прикріплена віза повинна стосуватись саме цих Сторін Договору

Якщо проїзний документ не визнається дійсним на території однієї чи більше Держав член Зони, віза повинна мати тільки обмежений територіальний строк дії. Дипломатична місія чи консульська установа Держави-члена Зони повинна використовувати стандартний формат для прикріплення візи власникам проїзного документу, який не визнається Державою-членом Зони, що видає візу. Така віза повинна мати тільки обмежений територіальний

²³ У даному додатку перелічені наступні документи: подорожні документи, видані у відповідності з міжнародними правилами; паспорти, видані легітимно визнаними державами; документи біженців; документи осіб без громадянства.

строк дії.

5.5. Штамп дипломатичної місії чи консульської установи, що видає візу

Штамп дипломатичної місії чи консульської установи, що видає візу, повинен бути прикріплений у розділі «КОМЕНТАРІ», особливо слід звернути увагу на те, щоб він не перешкоджав прочитанню даних. Такий штамп повинен бути розміщений і за межами візової форми на сторінці паспорту чи проїзного документу. Тільки у випадках, коли необхідно залишити вільним розділ для електронного сканування, штамп можна ставити у цьому розділі. Розмір та зміст штампу, також його колір повинен бути визначений національними положеннями Держави-члена Договору.

Для уникнення повторного використання візового бланку, прикріпленого до загальної візової форми, штамп консульської установи повинен бути розміщений праворуч, охоплюючи бланк та форму, таким чином не перешкоджаючи прочитанню візових пунктів та заповнених даних та не охоплюючи розділ для електронного сканування, якщо він заповнений.

VII. АДМІНІСТРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ

1. Організація візових відділів

Кожна Сторона Договору повинна бути відповідальна за організацію візових відділів.

Керівники місій чи установ повинні забезпечити організацію відділу, відповідального за видачу віз таким чином, щоб уникнути будь-якого недбалого ставлення, яке може сприяти крадіжкам та фальсифікаціям. Персонал, відповідальний за видачу віз, не повинен піддаватись

жодному тиску на місцях.

- З метою уникнення формування звичок, які можуть призвести до зниження рівня уваги, відповідальні співробітники повинні змінюватись на загальній основі.
- Зберігання та використання візових бланків повинно піддаватись таким ж заходам контролю, як і інші документи, які потребують захисту.

2. Систематизування

Кожна Сторона Договору повинна бути відповідальна за систематизацію візових заявок та фотокарток заявників у випадку, якщо візи підлягають консультаціям із органами центральної влади. Візові заявки повинні зберігатись протягом року, якщо віза була видана, та принаймні п'ять років, якщо у видачі візи було відмовлено.

Для того, щоб заявку можна було знайти, файл та архів повинні бути зазначені в процесі консультації та у відповіді на них.

3. Реєстрування візи

Кожна Сторона Договору повинна реєструвати візи, які були видані, відповідно до норм країни. Візові бланки повинні бути зареєстровані.

4. Оплата адміністративних витрат на розгляд візових заявок

Плата відповідно до адміністративних витрат на розгляд візових заявок зазначена у Додатку 12²⁴.

²⁴ У даному Додатку вказані наступні тарифи: за транзитну аеропортові візу – 10 Євро, за транзитну візу – 10 Євро, за короткострокову візу (максимум до 90 днів) – 30 Євро, тощо. На практиці ці тарифи підлягають перегляду. Станом на початок 2007 року для громадян України застосовується тариф на більшість типів віз – 35 Євро (від порядника)

Проте, плата не знімається за адміністративні витрати на візові заявки, подані громадянами третіх країн, які є членами сім'ї громадян країн Європейського Союзу чи громадян Держави-Сторони Договору, відповідно до їх права на вільне пересування.

VIII. КОНСУЛЬСЬКА СПІВПРАЦЯ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

1. План консульської співпраці на місцевому рівні

Консульська співпраця повинна фокусуватись на оцінці ризику імміграції. Вона повинна бути спрямована на визначення загальних критеріїв для розгляду документів, обміну інформації щодо використання фальшивих документів, на визначення шляхів можливої нелегальної міграції та на відмову у видачі візи, якщо заявки дійсно недостатньо аргументовані чи сфальсифіковані. Вона також повинна сприяти обміну інформацією щодо надійних заявників та спільному поширенню інформації серед громадськості стосовно вимог до візових заявок у країнах Шенгенського Договору.

Консульська співпраця повинна також брати до уваги місцеву адміністративну ситуацію та соціальну й економічну структуру.

Місії та установи повинні регулярно організовувати зустрічі залежно від обставин та оптимальною, на їх думку, періодичністю: вони повинні подавати звіти про такі зустрічі до центральних органів влади. На вимогу представників апарату країни, що головує в ЄС, вони повинні подавати загальний звіт за півроку.

2. Як уникнути багаторазових заявок чи заявок, які подають після нещодавньої відмови у видачі візи

Обмін інформацією між місіями та установами та

ідентифікація заявників за допомогою штампу чи інших засобів, спрямовані на попередження подання багаторазових візових заявок однією особою, під час розгляду заявки, або після того, як у візі було відмовлено тією ж або іншою місією чи установою.

Без упередженого ставлення до можливої консультації та обміну інформацією між місіями та установами, місія чи установа, в які подавалась заявка, повинна прикріпити штамп на паспорт кожного заявника, вказавши «Заявка на візу подана... (дата) у ...» Перед «у» повинні бути записані 6 цифр (дві на позначення дня, дві на позначення місяця та дві на позначення року): наступний пункт повинна заповнювати дипломатична місія або консульська установа, куди подавалась заявка. Також повинен бути доданий код візи, на яку подавалась заявка.

Місія чи установа, яка отримує заявку, повинна прийняти рішення стосовно прикріплення штампу до дипломатичних чи службових паспортів.

Штамп можна також прикріпити, якщо мала місце заявка на довгострокову візу.

У випадку, коли Держава Шенгенського Договору представляє іншу Державу, штамп повинен містити (після коду візи, на яку подавалась заявка) знак «R» та код представленої Держави після нього.

При видачі візи візовий бланк, якщо це можливо, повинен бути прикріплений до верхнього кута ідентифікаційного штампу.

В окремих випадках, якщо прикріпити штамп зовсім неможливо, місія чи установа представників апарату головної в ЄС країни повинна повідомити відповідну Шенгенську групу та надати альтернативну пропозицію для групового схвалення, наприклад, обмін фотокопіями паспортів чи списками візових заявок, пояснюючи

причини відмови.

Голови дипломатичних місій чи установ за необхідності повинні прийняти попереджувальні альтернативні та додаткові міри на місцевому рівні та за ініціативи представників апарату головної в ЄС країни.

3. Оцінка достовірності інформації заявника

Для того, щоб полегшити оцінку достовірності інформації заявника, дипломатичні місії чи консульські установи, відповідно до національного законодавства, проводять обмін інформацією на основі домовленостей на місцевому рівні як частину їхньої співпраці та відповідно до пункту 1 цього розділу.

Можливий періодичний обмін інформацією з таких питань: особи, яким відмовили у видачі візи через виявлення вкрадених, загублених чи підроблених документів у візовій заявці; через недотримання дати виїзду у попередній візі; через існування ризику небезпеки та, особливо, наявності підстав вважати, що заявка є спробою нелегально емігрувати на територію Сторін Договору.

Інформація, якою обмінюються та яка спільно виробляється, повинна виступати робочим інструментом для оцінки візових заявок. Проте, вона не повинна замінити власне оцінку візової заявки, пошук у Шенгенській Інформаційній системі чи консультації із органами центральної влади.

4. Обмін статистичними даними

4.1 Обмін статистичними даними щодо виданих короткострокових, транзитних та транзитних віз аеропорту, та щодо заявок на такі візи, у видачі яких була офіційно відмовлено, повинен проводитись кожних 6 місяців.

4.2 Незважаючи на зобов'язання, викладені у Статті 16 Шенгенської Конвенції, які чітко сформульовані у Додатку 14 до Спільних консульських інструкцій, та які вимагають від Держав Шенгенського Договору передачі протягом 72 годин деталей стосовно видачі віз із обмеженим територіальним строком дії, дипломатичні місії та консульські установи Держав Шенгенського Договору повинні бути проінструктовані щодо обміну статистичними даними про візи із обмеженим територіальним строком дії, виданих за минулий місяць, та передати їх відповідним органам центральної влади.

5. Візові заявки, які подають приватні адміністративні агентства, туристичні агентства туристичні оператори, які організують групові поїздки

Основним правилом для візових заявок повинна бути можливість для особистої співбесіди. Проте, її можна уникнути, якщо немає сумнівів щодо достовірності інформації заявника, мети поїздки чи намірів заявника повернутись до своєї країни; і авторитетна та платоспроможна компанія, що організовує подорожі для груп, надає дипломатичній місії чи консульському установі необхідні документи та засвідчує з відповідальністю достовірність інформації заявника, мету подорожі та наміри заявника повернутись (див. частину III(4)).

Є загальноприйнятою та потрібною практикою, особливо у країнах із великою площею, коли приватні адміністративні агентства, туристичні агентства та туристичні оператори та їх дистриб'ютори виступають в ролі законного посередника заявника. Такі комерційні посередники не є однаковими за природою, оскільки вони несуть різний рівень відповідальності у відносинах із клієнтами, які довірили їм опрацювання візового процесу; отже, очікуваний рівень їх платоспроможності та надійності, в принципі, буде прямо пропорційний рівню залучення до

загального планування поїздки, розміщення, медичного та туристичного страхування та відповідальності за повернення клієнта до його країни.

5.1. Типи посередників

- (a) Найпростішим типом посередників є приватні адміністративні агентства, які надають допомогу клієнту тільки через подання оригінальних та додаткових документів від імені клієнта.
- (b) Другим типом комерційного посередника є транспортні агентства чи місцеві туристичні агентства, в деяких випадках пов'язані із повітряними перевезеннями, незалежно від того, чи власне вони виступають в ролі головних виконавців перевезень, чи чартерного пасажирського транспорту. Їх допомога клієнту включає надання додаткових документів, а також, якщо можливо, квитків та бронювання готелю.
- (c) Третій тип посередників складають туристичні організації чи оператори, фізичні чи юридичні особи, які організують тури на регулярній основі (підготовка проїзних документів, забезпечення транспортом, місцем проживання, інші туристичні послуги, які не є доповненням цих елементів, медичне та туристичне страхування, внутрішні перевезення, тощо) та продають такі тури, чи власне пропонують їх для продажу або через агентство роздрібної торгівлі, яке пов'язано контрактом із туристичним оператором.

Туроператор та агентство роздрібної торгівлі вважає візового заявника тільки покупцем подорожі, пропонуючи йому опрацювати візову заявку згідно із договором. Цей третій, складний тип посередницьких послуг включає декілька етапів та аспектів, які підлягають об'єктивному контролю: ділова документація, організація та власне виконання поїздки, прибуття до пункту призначення,

розташування, групові в'їзди та виїзди згідно графіку.

5.2. Налагодження співпраці з приватними адміністративними агентствами, туристичними агентствами, туристичними операторами та їх дистриб'юторами

(а) Всі дипломатичні місії та консульські установи, розташовані в одному місті, повинні працювати над досягненням практичного застосування на місцевому рівні вказівок, поданих нижче, відповідно до ролі посередника, яку виконують відповідні агентства. Хоча саме дипломатична місія або консульська установа приймає рішення щодо співпраці із агентствами, повинна зберігатись можливість відмови від акредитації у будь-який час, якщо вона продиктована досвідом та інтересами загальної візової політики. Якщо дипломатична місія чи консульська установа вирішує співпрацювати із агентством, вона повинна дотримуватись встановленої практики роботи та процедур, зазначених у цьому розділі.

- Консульські установи Держав-членів Договору повинні бути особливо уважними та тісно співпрацювати в межах оцінки та окремої акредитації приватних агентств. Розгляд таких візових заявок повинен бути ретельним, перевірка додаткових документів власника візи та тих документів, що стосуються ліцензії та комерційної реєстрації приватного агентства, повинна бути зроблена у кожному випадку.
- Для оцінки візових заявок, які були подані транспортними агентствами чи місцевими туристичними агентствами, особлива увага повинна приділятися обставинам заявника та перевірці додаткових документів у кожному випадку.

Консульські установи повинні тісно співпрацювати, підсилюючи відповідні механізми для виявлення неправомірностей у агентствах та перевізниках, і для підтримки таких механізмів, помилки, зроблені агентствами повинні бути помічені на рівні місцевої та регіональної консульської співпраці.

- Критерії, які визначають акредитацію туристичних агентств (туристичних операторів та їх дистриб'юторів) повинні, між іншим, визначатись: дійсною ліцензією, комерційною реєстрацією, статутом компанії, контрактами із банками, які вони використовують, дійсними контрактами із клієнтами туристичних послуг, які повинні включати всі елементи групового туру (розміщення та послуги туристичного пакету), контракти із авіалініями, які повинні чітко гарантувати повернення, а також необхідне медичне та туристичне страхування. Візові заявки, подані такими туристичними агентствами, повинні бути ретельно перевірені.
- (b) В контексті місцевої консульської співпраці дипломатичні місії та консульські установи повинні також працювати над налагодженням робочої практики та процедур, а також критеріїв для моніторингу належного функціонування приватних адміністративних агентств, туристичних агентств та туристичних організацій (туристичних операторів та їх дистриб'юторів). Такий моніторинг повинен включати перевірки акредитованої документації в будь-який час, а також випадкові перевірки без залучення особистих чи телефонних співбесід із заявниками, перевірки подорожей та місця проживання, та, якщо можливо, документів щодо групового повернення до країни.
- (c) Повинен існувати інтенсивний обмін відповідною інформацією щодо роботи приватних

адміністративних агентств, туристичних агентств та туристичних організаторів (туристичних операторів та їх дистриб'юторів): повідомлення про виявлені неправомірності, постійний обмін щодо відмови у видачі віз, спілкування щодо виявлених фальшивих документів та неспроможності провести подорож за графіком. Співпраця із приватними адміністративними агентствами, туристичними агентствами та туристичними організаторами (туристичними операторами та їх дистриб'юторами) повинна обговорюватись на регулярних зустрічах, організованих у межах загальної консульської співпраці.

- (d) Нарівні місцевої консульської співпраці повинен існувати обмін списками приватних адміністративних агентств, туристичних агентств та туристичних організаторів (туристичних операторів та їх дистриб'юторів), яким була надана або скасована акредитація (із зазначенням причин скасування) кожною дипломатичною місією або консульською установою.
- (e) Приватні адміністративні агентства, туристичні агентства та туристичні організатори (туристичні оператори та їх дистриб'ютори) повинні подавати до дипломатичних місій та консульських установ, в яких вони були акредитовані, імена одного чи двох співробітників, які мають дозвіл виступати як посередники та подавати візові заявки.